

Regeringens proposition

1975/76:77

om avveckling av s. k. faktisk sambeskattning

beslutad den 6 november 1975.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

G. E. STRÄNG

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås bl. a. att den s. k. faktiska sambeskattningen av makar slopas. Förslagen innebär att gift person, som driver jordbruk eller rörelse tillsammans med sin make inte längre beskattas ensam för hela inkomsten av verksamheten. I stället skall vardera maken beskattas för värdet av sin arbetsinsats. En förutsättning är att medhjälpande make har arbetat i den gemensamma verksamheten minst 600 timmar under året. Värdet av sådan makes arbete tas upp till belopp motsvarande marknadsmässigt vederlag för arbetet, dock högst till en tredjedel av nettointäkten av verksamheten.

Vidare föreslås en höjning i vissa fall av förvärvsavdraget då båda makarna har arbetsinkomst. Avdraget vid inkomst av jordbruksfastighet som f. n. är 1 000 kr. föreslås höjt till högst 2 000 kr

De nya reglerna föreslås bli tillämpade första gången vid 1977 års taxering.

1 Förslag till**Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)**

Härigenom föreskrives att 20 §, 23 § 1 mom., 30 § 1 mom., 46 § 3 mom., 52 § 1 mom., punkt 2 av anvisningarna till 20 §, punkt 1 av anvisningarna till 22 §, punkt 11 av anvisningarna till 29 § samt anvisningarna till 52 och 65 §§ kommunalskattelagen (1928:370) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 §¹

Vid beräkningen av inkomsten från särskild förvärvskälla skola från samtliga ur förvärvskällan under beskattningsåret härflutna intäkter i penningar eller penningars värde (b r u t t o i n t ä k t) avräknas alla omkostnader under beskattningsåret för intäkternas förvärvande och bibehållande. Att koncernbidrag, som icke utgör sådan omkostnad, ändå skall avräknas i vissa fall och inräknas i bruttointäkt hos mottagaren framgår av 43 § 3 mom.

Avdrag må icke ske för:

den skattskyldiges levnadskostnader och därtill hänförliga utgifter, däruti inbegripet vad skattskyldig utgivit såsom gåva eller såsom periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning till person i sitt hushåll;

värdet av arbete, som i den skattskyldiges förvärvsverksamhet utförts av den skattskyldige själv, andre maken, *hemmavarande barn under 16 år eller hemmavarande barn, som fyllt 16 men ej 18 år och* som ej anses tillhöra arbetspersonalen;

värdet av arbete, som i den skattskyldiges förvärvsverksamhet utförts av den skattskyldige själv *eller* andre maken *eller* av barn som ej anses tillhöra arbetspersonalen;

ränta å den skattskyldiges eget, i hans förvärvsverksamhet nedlagda kapital;

svenska allmänna skatter;

kapitalavbetalning å skuld;

avgift enligt 8 kap. studiestödslagen (1973:349);

avgift enligt lagen (1972:435) om överlastavgift;

belopp, för vilket arbetsgivare är ansvarig enligt 75 § uppbördslagen (1953:272);

förlust som är att hänföra till kapitalförlust.

(Se vidare anvisningarna.)

¹ Lydelse enligt prop. 1975/76:70.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

23 §

1 m o m.² Vad som återstår av intäkt av jordbruksfastighet, sedan avdrag enligt 22 § gjorts och hänsyn tagits till in- och utgående balans, utgör nettointäkt av jordbruksfastighet.

Av anvisningarna till 52 § framgår att del av nettointäkten i vissa fall taxeras hos skattskyldig, vars make bedrivit verksamheten på fastigheten.

30 §

1 m o m. Vad som återstår av intäkt av rörelse, sedan avdrag enligt 29 § gjorts och hänsyn tagits till in- och utgående balans, utgör nettointäkt av rörelse.

Av anvisningarna till 52 § framgår att del av nettointäkten i vissa fall taxeras hos skattskyldig, vars make bedrivit rörelsen.

46 §

3 m o m.³ Ha makar med hemmavarande barn under 16 år båda haft A-inkomst enligt 9 § 3 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt, må den make som haft den lägsta inkomsten av sådant slag åtnjuta förvärvsavdrag. Ha makarna haft lika stora A-inkomster, åtnjutes avdraget av den yngsta maken. Avdraget är i fråga om inkomst av rörelse 25 procent av nettointäkten av rörelsen och i fråga om inkomst av tjänst 25 procent av inkomsten, i båda fallen dock högst 2 000 kronor. I fråga om inkomst av jordbruksfastighet är avdraget 1 000 kronor. Vid jämförelsen av makarnas inkomster skall hänsyn tagas även till under beskattningsåret uppburen kontant inkomst ombord enligt lagen

3 m o m. Ha makar med hemmavarande barn under 16 år båda haft A-inkomst enligt 9 § 3 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt, må den make som haft den lägsta inkomsten av sådant slag åtnjuta förvärvsavdrag. Ha makarna haft lika stora A-inkomster, åtnjutes avdraget av den yngsta maken. Avdraget är i fråga om inkomst av jordbruksfastighet och rörelse 25 procent av nettointäkten av förvärvskällan eller – i fall då skattskyldig vars make bedrivit verksamheten taxeras för inkomst enligt tredje stycket av anvisningarna till 52 § – 25 procent av den del av nettointäkten som taxeras hos avdragsberättigad make samt i fråga om inkomst av tjänst 25 procent av inkomsten, i samtliga fall dock högst

² Senaste lydelse 1972:741 (jfr 1972:742).

³ Senaste lydelse 1973:1121.

Nuvarande lydelse

(1958:295) om sjömansskatt samt enligt 1 § 2 mom. nyssnämnda lag skattepliktig dagpenning.

Har gift skattskyldig med hemmavarande barn under 16 år haft A-inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse och har maken utfört arbete i förvärvskällan, må den skattskyldige åtnjuta förvärvsavdrag med värdet av makens arbetsinsats, dock med högst 1 000 kronor.

Avdrag enligt första och andra styckena må åtnjutas endast av make som levt tillsammans med andra maken under beskattningsåret.

Har skattskyldig med hemmavarande barn under 16 år, som under beskattningsåret antingen varit gift men icke levt tillsammans med sin make eller ock varit ogift (varmed jämställes änka, änking eller fränskild), haft A-inkomst, må han åtnjuta förvärvsavdrag. Avdraget är i fråga om inkomst av jordbruksfastighet och rörelse 25 procent av nettointäkten av förvärvskällan och i fråga om inkomst av tjänst 25 procent av inkomsten, i samtliga fall dock högst 2 000 kronor.

Avdrag enligt detta moment må åtnjutas endast av den som under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt. Avdraget må åtnjutas endast om och i den mån den inkomst som berättigar till avdrag därtill förslår. Avdrag må för skattskyldig eller, om skattskyldig varit gift och levt tillsammans med sin make, för makarna tillsammans icke överstiga

om avdrag ifrågakommer enligt första stycket vid inkomst av rörelse eller tjänst eller enligt fjärde stycket: 2 000 kronor; och

i övriga fall: 1 000 kronor.

Föreslagen lydelse

2 000 kronor. Vid jämförelsen av makarnas inkomster skall hänsyn tagas även till under beskattningsåret uppburen kontant inkomst ombord enligt lagen (1958:295) om sjömansskatt samt enligt 1 § 2 mom. nyssnämnda lag skattepliktig dagpenning.

Har gift skattskyldig med hemmavarande barn under 16 år haft A-inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse och har maken utfört arbete i förvärvskällan utan att taxeras för inkomst enligt tredje stycket av anvisningarna till 52 §, må den skattskyldige åtnjuta förvärvsavdrag med värdet av makens arbetsinsats, dock med högst 1 000 kronor.

Avdrag enligt första och andra styckena må åtnjutas endast av make som levt tillsammans med andra maken under beskattningsåret.

Har skattskyldig med hemmavarande barn under 16 år, som under beskattningsåret antingen varit gift men icke levt tillsammans med sin make eller ock varit ogift (varmed jämställes änka, änking eller fränskild), haft A-inkomst, må han åtnjuta förvärvsavdrag. Avdraget är i fråga om inkomst av jordbruksfastighet och rörelse 25 procent av nettointäkten av förvärvskällan och i fråga om inkomst av tjänst 25 procent av inkomsten, i samtliga fall dock högst 2 000 kronor.

Avdrag enligt detta moment må åtnjutas endast av den som under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt. Avdraget må åtnjutas endast om och i den mån den inkomst som berättigar till avdrag därtill förslår. Avdrag må för skattskyldig eller, om skattskyldig varit gift och levt tillsammans med sin make, för makarna tillsammans icke överstiga

om avdrag ifrågakommer enligt första eller fjärde stycket: 2 000 kronor; och

i övriga fall: 1 000 kronor.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Avdrag enligt detta moment skall erhållas i kommun där inkomst, som berättigar till avdrag, tages till beskattning, i första hand, när så kan ske, inom hemortskommunen och i övrigt enligt fördelning som bestämmes av taxeringsnämnden i sagda kommun.

52 §

1 m o m.⁴ Äkta makar, som under beskattningsåret levvt tillsammans, taxeras en var för sin inkomst *samt mannen därjämte för boets gemensamma inkomst.*

1 m o m. Äkta makar, som under beskattningsåret levvt tillsammans, taxeras en var för sin inkomst.

Har vid dylik taxering avdrag, som i 46 § 1 och 2 mom. medgives, helt eller delvis ej kunnat utnyttjas å den ena makens skattepliktiga inkomst, må bristen avräknas å den andra makens inkomst i samma kommun. Kvarstående brist, dock högst belopp motsvarande avdrag enligt 46 § 2 mom., må, med tillämpning i förekommande fall av bestämmelserna i punkt 4 av anvisningarna till 46 §, avräknas å förstnämnda makens inkomst och, där denna icke förslår, å andra makens inkomst i andra kommuner.

Underskott å icke yrkesmässig avyttring av fast eller lös egendom, som uppkommit för endera maken, må avräknas från den andra makens inkomst i samma kommun av förvärvskälla av samma slag.

Avdrag, som i 50 § 2 mom. andra eller tredje stycket sägs, beräknas för vardera maken för sig. Härvid iakttages att vardera makens skatteförmåga bedömes med hänsyn till makarnas sammanlagda inkomst och förmögenhet samt att avdraget för makarna tillsammans icke må överstiga det högsta belopp som bestämmelserna i 50 § 2 mom. andra och tredje styckena medgiva.

Avdrag enligt 50 § 2 mom. fjärde stycket beräknas för vardera maken för sig utan hänsyn tagen till andra makens inkomst. Fråga om jämkning av avdraget enligt bestämmelserna i punkt 2 femte stycket av anvisningarna till 50 § prövas dock med hänsyn till värdet av makarnas sammanlagda skattepliktiga förmögenhet.

Anvisningar

till 20 §

2.⁵ *Hemnavarande barn, som fyllt 16 men ej 18 år och som deltagit i den skattskyldiges förvärvsverksamhet, anses ej tillhöra arbetspersonalen, med mindre barnets inkomst*

2. *Barn under 16 år anses ej tillhöra arbetspersonalen.*

Barn, som fyllt 16 år och som deltagit i den skattskyldiges förvärvsverksamhet, anses tillhöra arbetsper-

⁴ Senaste lydelse 1975:312.

⁵ Senaste lydelse 1945:897.

Nuvarande lydelse

av arbete eller eljest är så stor, att den föranleder skatteplikt för barnet enligt 51 §.

Föreslagen lydelse

sonalen. Detta gäller dock icke barn som på heltid bedriver studier eller genomgår annan utbildning, utom såvitt avser arbete som utförts under sommarferier eller annat uppehåll av minst en månads varaktighet. Har barnet ej fyllt 18 år, anses det tillhöra arbetspersonalen endast om dess inkomst av arbete i den skattskyldiges förvärvsverksamhet är så stor, att den som sådan föranleder skatteplikt för barnet enligt 51 §.

Frågan om barns ålder bedömes efter förhållandet den 1 november året näst före taxeringsåret (se 65 §).

Avdrag för lön eller annan ersättning för barns arbete får icke överstiga marknadsmässigt vederlag för arbetsinsatsen.

till 22 §

1.⁶ Till driftkostnader hänföres lön eller liknande vederlag liksom underhåll åt personal, som använts för jordbruket eller dess binäringar; undantagsförmåner, pensioner, periodiska utbetalningar på grund av förutvarande anställning på fastigheten; arrendeavgift; avgäld, som skolat utgå av fastigheten; ränta på lånat kapital som nedlagts i fastigheten eller använts för dess drift; kostnader för inköp av djur, utsäde, foder, gödselmedel och dylikt; kostnader för reparation och underhåll av driftbyggnader, markanläggningar och inventarier; kostnader för vård och underhåll av skog, såsom förvaltning, bevakning, väg- och byggnadsunderhåll, skogskultur, skyddsdikning, skogsindelning m. m., samt vid skogsavverkning kostnader för verkets huggning, tillredning, utdrivning, flottning m. m.; kostnader för försäkring av personal, byggnader, skog, gröda, djur, förråd och inventarier som ej äro att hänföra till personlig lösegendom, m. m.

Till reparation och underhåll hänföras vid tillämpning av första stycket kostnader för sådana ändringsarbeten på ekonomibyggnad som äro normalt påräkneliga i jordbruksdrift, såsom upptagande av nya fönster- eller dörröppningar samt flyttning av innerväggar eller inredning i samband med omdisponering av ekonomibyggnad, exempelvis i samband med omläggning av driften från en animalieproduktion till en annan. Åtgärd som innebär en väsentlig ändring av byggnaden, såsom när ett djurstall ombygges för

⁶ Lydelse enligt prop. 1975/76:31.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

att i stället användas för helt annat ändamål, hänföres dock ej till reparation och underhåll.

Som driftkostnad skall anses även anskaffning och insättning av sådana utrustningsdetaljer i skyddsrum som ha värde endast från civilförsvarsynpunkt, såsom speciella dörrar, luckor och karmar för dessa, inre begränsningsväggar för gasfång vid ingångar och reservutgångar, luftrenare och tillhörande fördelningsledningar.

Kostnad för inköp och plantering av träd och buskar för yrkesmässig frukt- eller bärödling får efter den skattskyldiges eget val dragas av antingen i sin helhet för det år kostnaden uppkommit eller enligt avskrivningsplan. Vid planerlig avskrivning fördelas kostnaderna på ett antal år i följd så att de kunna i sin helhet dragas av under den tidrymd odlingen beräknas vara ekonomiskt användbar. Föreskrifterna i punkt 4 sjätte stycket äga motsvarande tillämpning.

Värdet av fastighetens egna produkter, som användas för fastighetens fortsatta drift, får avföras som driftkostnad men skall då samtidigt upptagas som intäkt.

Avdrag för avsättning till pensions- eller personalstiftelse och kostnad för pensionsförsäkring får ske enligt bestämmelserna om rörelse i punkt 2 av anvisningarna till 29 §.

Redovisar arbetsgivare enligt lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m. m. i sin balansräkning en post Avsatt till pensioner, äger punkt 2 av anvisningarna till 29 § motsvarande tillämpning i fråga om jordbruksfastighet.

Hemmavarande barn, som uppnått 16 års ålder och deltagit i arbetet på fastigheten, anses tillhöra personal som använts för verksamheten på fastigheten. Om barnet ej fyllt 18 år, gäller detta dock endast under förutsättning att barnets sammanlagda inkomst är så stor, att den föranleder skatteplikt för barnet enligt 51 §. Hemmavarande barn under 16 år anses i intet fall tillhöra personalen. (Jfr 20 § och dithörande anvisningar punkt 2.)

Barn, som anses tillhöra personalen, taxeras självt för den inkomst av arbete på fastigheten som barnet kan ha haft i form av pengar, naturaförmåner eller annat. Motsvarande belopp får dragas av som driftkostnad.

Skattskyldigs barn anses tillhöra arbetspersonalen i de fall som anges i punkt 2 av anvisningarna till 20 §.

Barn taxeras självt för den inkomst av arbete på fastigheten som barnet kan ha haft i form av pengar, naturaförmåner eller annat under tid då barnet tillhört arbetspersonalen, dock högst för vad som motsvarar

Nuvarande lydelse

För barn som deltagit i arbetet men icke anses tillhöra personalen får avdrag icke göras. Lön och underhåll åt sådant barn skall ej heller upptagas som inkomst för barnet.

Punkt 18 av anvisningarna till 29 § äger motsvarande tillämpning beträffande inkomst av jordbruksfastighet.

Föreslagen lydelse

marknadsmässigt vederlag för barnets arbetsinsats. Motsvarande belopp får dragas av som driftkostnad. För lön och underhåll till barn som deltagit i arbetet men därvid icke tillhört arbetspersonalen får avdrag icke göras. Lönen och underhållet skall då ej heller upptagas som inkomst för barnet.

till 29 §

11.⁷ *Angående hemmavarande barn, som användas i rörelse, gäller vad om sådana är stadgat beträffande jordbruk (se punkt 1 av anvisningarna till 22 §).*

11. *Skattskyldigs barn anses tillhöra arbetspersonalen i de fall som anges i punkt 2 av anvisningarna till 20 §.*

Punkt 1 nionde stycket av anvisningarna till 22 § äger motsvarande tillämpning beträffande inkomst av rörelse.

till 52 §⁸

Ha makar tillsammans deltagit i förvärvsverksamhet avseende inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse gälla bestämmelserna i andra-femte styckena.

Verksamheten anses bedriven av den ena av makarna om han med hänsyn till utbildning, arbetsuppgifter och övriga omständigheter kan anses ha en ledande ställning i verksamheten och den andra maken ej har en sådan ledande ställning. Den make som sålunda driver verksamheten beskattas för hela inkomsten av verksamheten om annat ej följer av tredje och fjärde styckena. Har ingen av makarna en sådan ledande ställning som nu har sagts anses verksamheten bedriven av makarna gemensamt. I sådana fall sker beskattning enligt femte stycket.

När verksamheten bedrivits av den

⁷ Senaste lydelse 1972:741 (jfr 1972:742).

⁸ Senaste lydelse 1970:162.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

ena av makarna men den andra maken (medhjälpande make) arbetat i verksamheten minst 600 timmar under beskattningsåret, skall denne på grund av sin arbetsinsats beskattas för viss inkomst av verksamheten. Detta sker genom att han taxeras för så stor del av nettointäkten av förvärvskällan som kan anses motsvara marknadsmässigt vederlag för arbetet, dock högst för en tredjedel av nettointäkten. Omfattar beskattningsåret kortare eller längre tid än 12 månader, jämkas antalet arbetstimmar med hänsyn härtill. Arbetsinsats i makarnas gemensamma bostadsutrymme får medräknas endast om särskild arbetslokal för verksamheten saknas och det med hänsyn till rörelsens art och andra sådana omständigheter föreligger synnerliga skäl att medräkna arbetsinsatsen. Vid bedömande av om medhjälpande make under beskattningsåret arbetat föreskrivet antal arbetstimmar skall anses att han under tid, då han uppburit sjukpenning eller föräldrapenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller därmed jämförlig ersättning enligt annan författning, arbetat i samma omfattning som närmast före den tid, då sådan ersättning uppburits.

I de fall då verksamhet bedrivits av den ena av makarna och den andra maken ägt del i förvärvskälla eller det i denna nedlagda kapitalet, möter ej hinder att sistnämnda make taxeras – förutom för arbetsinkomst när det skall ske enligt tredje stycket – även för skäligt belopp som han kan ha uppburit på grund av sin äganderätt eller kapitalinsats.

Ha makarna gemensamt bedrivit

Nuvarande lydelse

Av 65 § framgår, att bestämmelser som avse gift skattskyldig i vissa fall skola tillämpas i fråga om dem som, utan att vara gifta, leva tillsammans.

till 65 §⁹

Bestämmelsen i 65 § andra stycket skall äga motsvarande tillämpning i fall som avses i paragrafens sista stycke. Med äktenskaps ingående är därvid att jämställa att sammanlevnaden återupptagits efter äktenskapets upplösning eller att barn fötts eller – i fråga om sammanlevnad som börjar efter barnets födsel – att sammanlevnaden börjar.

Föreslagen lydelse

verksamheten, skall vardera maken taxeras för den inkomst därav som med hänsyn till hans arbete och övriga insatser i verksamheten skäligen tillkommer honom.

1. Utan hinder av vad som föreskrives i 65 § andra stycket skola bestämmelserna i 20 § andra stycket och anvisningarna till 52 § äga tillämpning under tid, då makar leva tillsammans. Upphör sammanlevnaden, äga bestämmelserna alltjämt tillämpning till dess förutsättningar för allmänt avdrag för periodiskt understöd från den ena maken till den andra föreligga enligt punkt 5 av anvisningarna till 46 §. Om på grund av vad nu sagts bestämmelserna i 20 § andra stycket och anvisningarna till 52 § äro tillämpliga endast för del av beskattningsåret, skall ändock frågan hurvida skattskyldigs make gjort sådan minsta arbetsinsats, som fordras för taxering enligt tredje stycket av anvisningarna till 52 §, avgöras med hänsyn till hans arbetsinsats under hela beskattningsåret i den skattskyldiges förvärvsverksamhet.

2. Bestämmelserna i 65 § andra stycket och i anvisningspunkt 1 skola äga motsvarande tillämpning i fall som avses i paragrafens sista stycke. Med äktenskaps ingående är därvid att jämställa att sammanlevnaden återupptagits efter äktenskapets upplösning eller att barn fötts eller – i fråga om sammanlevnad som börjar efter barnets födsel – att sammanlevnaden börjar.

⁹ Senaste lydelse 1960:172.

Denna lag träder i kraft dagen efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas första gången vid 1977 års taxering.

Skattskyldig, som enligt punkt 3 av övergångsbestämmelserna till lagen (1973:374) om ändring i kommunalskattelagen (1928:370) förvärvat pensionsförsäkring, äger med verkan i beskattningshänseende under år 1976 återföra försäkringen till den tidigare innehavaren. Om sådan överlåtelse sker skall, i den mån yrkande därom framställs, den som återfått försäkringen anses som försäkringens ägare redan från ingången av år 1976.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt

Härigenom föreskrives att 9 § 3 mom. och 11 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §

3 m o m.² Ha makar, som under beskattningsåret levt tillsammans och under någon del därav varit bosatta här i riket, båda haft taxerad inkomst, skall beskattningsbar A-inkomst och beskattningsbar B-inkomst för dem båda beräknas enligt följande.

Med A-inkomst förstås inkomst av tjänst, dock icke periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk intäkt som avses i 31 § kommunalskattelagen, samt inkomst av jordbruksfastighet och rörelse om den skattskyldige varit verksam i förvärvskällan i ej blott ringa omfattning. Med B-inkomst förstås övriga inkomster.

Med A-inkomst förstås inkomst av tjänst, dock icke periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk intäkt som avses i 31 § kommunalskattelagen, samt inkomst av jordbruksfastighet och rörelse om den skattskyldige varit verksam i förvärvskällan i ej blott ringa omfattning. *Till A-inkomst räknas även inkomst som beskattas enligt tredje stycket av anvisningarna till 52 § kommunalskattelagen.* Med B-inkomst förstås övriga inkomster. *härunder inbegripet belopp som avses i fjärde stycket av nämnda anvisningar.*

Beskattningsbar A-inkomst utgöres av det sammanlagda beloppet av den skattskyldiges A-inkomst minskat med allmänna avdrag, förlustavdrag, grundavdrag och sådant avdrag utöver grundavdrag som avses i 2 mom. andra stycket. Beskattningsbar A-inkomst avrundas nedåt till helt hundratal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till helt hundratal kronor, bortfaller.

Beskattningsbar B-inkomst utgöres av skillnaden mellan den skattskyldiges beskattningsbara inkomst, beräknad enligt 2 mom., och den beskattningsbara A-inkomsten.

11 §

1 m o m.³ Äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans,

1 m o m. Äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans,

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:770.

² Senaste lydelse 1970:163.

³ Senaste lydelse 1975:313.

Nuvarande lydelse

taxeras en var för sin inkomst *samt mannen därjämte för boets gemensamma inkomst.*

Har vid dylik taxering avdrag, varom i 4 § 1 mom. förmäles, helt eller delvis ej kunnat utnyttjas å den ena makens inkomst, må bristen avräknas å den andra makens inkomst.

Avdrag, som i 9 § 2 mom. andra stycket sägs, beräknas för vardera maken för sig, varvid bestämmelserna i 52 § 1 mom. fjärde och femte styckena kommunalskattelagen (1928:370) äga motsvarande tillämpning.

I fall då endast ena maken har beskattningsbar inkomst, beräknas skatten på hans beskattningsbara inkomst utan uppdelning i beskattningsbar A-inkomst och beskattningsbar B-inkomst.

Ha båda makarna beskattningsbar inkomst, beräknas skatten enligt sjätte-nionde styckena.

Skatt på beskattningsbar A-inkomst beräknas för vardera maken för sig.

Ha makarna enbart beskattningsbar B-inkomst, beräknas skatten på det sammanlagda beloppet av dessa inkomster och fördelas på makarna efter förhållandet mellan de beskattningsbara inkomsterna.

I annat fall sammanlägges beskattningsbar B-inkomst hos make, som har den lägsta beskattningsbara A-inkomsten, med andra makens beskattningsbara inkomst. Därefter beräknas skatt med tillämpning av 10 § 1 mom. på summan av nämnda B-inkomst och andra makens beskattningsbara inkomst. Skatten på makarnas B-inkomster utgör skillnaden mellan den sålunda beräknade skatten och den skatt som belöper på den i nämnda summa ingående beskattningsbara A-inkomsten. Skatten på B-inkomst fördelas på makarna efter förhållandet mellan deras beskattningsbara B-inkomster. Bestämmelserna i 10 § 3 mom. skola därvid iakttagas.

Om det sammanlagda beloppet av makars B-inkomster icke överstiger 2 000 kronor, skola dessa inkomster vid tillämpning av detta moment anses som A-inkomst.

Sammanlagda beloppet av skatt på makes beskattningsbara A-inkomst och B-inkomst utgör makes statliga inkomstskatt.

Denna lag träder i kraft dagen efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas första gången vid 1977 års taxering.

Skattskyldig, som enligt punkt 3 av övergångsbestämmelserna till förordningen (1973:375) om ändring i förordningen (1947:576) om statlig inkomstskatt förvärvat pensionsförsäkring, äger med verkan i beskattningshänseende under år 1976 återföra försäkringen till den tidigare innehavaren. Om sådan överlåtelse sker skall, i den mån yrkande därom framställs, den som återfått försäkringen anses som försäkringens ägare redan från ingången av år 1976.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt

Härigenom föreskrives att 12 § 1 mom. lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §

I m o m.² För äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, beräknas den skattepliktiga förmögenheten för makarna var för sig, varvid *boets gemensamma förmögenhet inräknas i mannens skattepliktiga förmögenhet*. Har därvid skuld, som i 5 § avses, helt eller delvis ej kunnat utnyttjas å den därtill närmast berättigade makens förmögenhet, må bristen avräknas å den andra makens förmögenhet.

I m o m. För äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, beräknas den skattepliktiga förmögenheten för makarna var för sig. Har därvid skuld, som i 5 § avses, helt eller delvis ej kunnat utnyttjas å den därtill närmast berättigade makens förmögenhet, må bristen avräknas å den andra makens förmögenhet.

Har skattskyldig hemmavarande barn, som icke fyllt 18 år, och uppgår barnets till statlig inkomstskatt beräknade beskattningsbara inkomst till minst 100 kronor, beräknas den skattepliktiga förmögenheten för den skattskyldige och barnet var för sig.

Den beskattningsbara förmögenheten beräknas i fall som avses i första stycket gemensamt för makarna och i fall som avses i andra stycket gemensamt för föräldrar och barn. Frågan om skatteplikt enligt 10 § bedömes med hänsyn till den sålunda gemensamt bestämda beskattningsbara förmögenheten. Skatt beräknas likaledes efter nämnda förmögenhet och fördelas på envar efter hans skattepliktiga förmögenhet. Vad i 11 § 3 mom. sägs skall därvid iakttagas.

Denna lag träder i kraft dagen efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas första gången vid 1977 års taxering.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:859.

² Senaste lydelse 1974:241.

4 Förslag till Lag om ändring i skogskontolagen (1954:142)

Häri genom föreskrives att 1 och 2 §§ skogskontolagen (1954:142)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

Fysisk person, oskift dödsbo eller familjestiftelse, som i självdeklaration till ledning för taxering för inkomst har att uppgiva intäkt av skogsbruk, må under de förutsättningar och i den utsträckning nedan stadgas erhålla uppskov med taxering till kommunal och statlig inkomstskatt för den del av intäkten, som insatts å särskilt konto i bank (skogskonto). Rätt att erhålla uppskov, som nu sagts, tillkommer icke delägare i handelsbolag eller kommanditbolag för någon del av den inkomst, han åtnjutit av bolagets verksamhet. Ej heller tillkommer sådan rätt delägare i oskiftat dödsbo, på vilket 53 § 3 mom. fjärde stycket kommunalskattelagen tillämpas, för någon del av den inkomst han åtnjutit av dödsboets verksamhet.

Fysisk person, oskift dödsbo eller familjestiftelse, som i självdeklaration till ledning för taxering för inkomst har att uppgiva intäkt av skogsbruk, må under de förutsättningar och i den utsträckning nedan stadgas erhålla uppskov med taxering till kommunal och statlig inkomstskatt för den del av intäkten, som insatts å särskilt konto i bank (skogskonto). Rätt att erhålla uppskov, som nu sagts, tillkommer icke delägare i handelsbolag eller kommanditbolag för någon del av den inkomst, han åtnjutit av bolagets verksamhet. Ej heller tillkommer sådan rätt delägare i oskiftat dödsbo, på vilket 53 § 3 mom. fjärde stycket kommunalskattelagen (1928:370) tillämpas, för någon del av den inkomst han åtnjutit av dödsboets verksamhet. *Uppskov må ej åtnjutas i fråga om inkomst, som taxeras enligt tredje stycket av anvisningarna till 52 § kommunalskattelagen.*

Med bank avses i denna lag riksbanken, affärsbank, sparbank samt centralkassa för jordbrukskredit.

Skattskyldig må för ett och samma beskattningsår och för en och samma förvärvskälla endast göra insättning å ett skogskonto. Har skattskyldig i strid mot denna bestämmelse upplagt skogskonto i mer än en bank må uppskov med taxering erhållas allenast för insättning å det först öppnade kontot.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1975:263.

² Senaste lydelse 1975:263.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §³

Beträffande viss förvärvskälla må uppskovet för ett och samma beskattningsår avse högst ett belopp, motsvarande summan av

- a) sextio procent av den å beskattningsåret belöpande köpeskillingen för skog, som avyttrats genom upplåtelse av avverkningsrätt,
- b) fyrtio procent av den å beskattningsåret belöpande köpeskillingen för avyttrade skogsprodukter, samt
- c) fyrtio procent av saluvärdet av skogsprodukter, som under beskattningsåret uttagits för förädling i egen rörelse.

Har såsom intäkt upptagits likvid, som avses i punkt 11 av anvisningarna till 21 § kommunalskattelagen, må uppskov jämväl erhållas för sådan intäkt i dess helhet.

Skattskyldig, som vid jorddelningsförrättning tillträtt ny mark och efter tillträdet uttagit skog för att erhålla medel till framtida betalning av sådan likvid som anges i andra stycket, må för beskattningsår, under vilket likviden ännu ej förfallit till betalning, erhålla uppskov med högst ett belopp, motsvarande köpeskillingen för skog som avyttrats genom upplåtelse av avverkningsrätt eller sjuttio procent av köpeskillingen för avyttrade skogsprodukter.

Uppskov må dock ej åtnjutas för högre belopp än som motsvarar den beräknade nettointäkten av den förvärvskälla, varifrån intäkten av skogsbruk härrör.

Uppskov må dock ej åtnjutas för högre belopp än som motsvarar den beräknade nettointäkten av den förvärvskälla, varifrån intäkten av skogsbruk härrör, *eller – i fall då del av nettointäkten taxeras enligt tredje stycket av anvisningarna till 52 § kommunalskattelagen (1928:370) – den del av återstående nettointäkt som taxeras hos skattskyldig som är berättigad till uppskov.*

Har i förvärvskällan redovisats utdelning från samfällighet, som avses i 53 § 1 mom. första stycket f) kommunalskattelagen (1928:370), får uppskov åtnjutas till den del utdelningen härrör från intäkt av skogsbruk i samfälligheten under det beskattningsår vartill utdelningen hänför sig på samma sätt som om denna del utgjort intäkt av skogsbruk, som den skattskyldige drivit själv.

Denna lag träder i kraft dagen efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas första gången vid 1977 års taxering.

³ Senaste lydelse 1975:263.

5 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1951:763) om beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst

Härigenom föreskrives att punkt 1 av anvisningarna till 1 § lagen (1951:763) om beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Anvisningar

till 1 §

1.² Inkomst skall enligt denna lag anses hänförlig till visst beskattningsår, om intäkten exempelvis intjänats eller eljest motprestation för densamma i någon form lämnats under ifrågavarande år.

För att en inom visst beskattningsår åtnjuten inkomst skall anses utgöra ackumulerad inkomst enligt denna lag fordras, att inkomsten hänför sig till minst två beskattningsår.

Engångsbelopp, som uppbäres såsom ersättning för årlig pension, skall i allmänhet anses hänföra sig till tio år.

Akkumulerad inkomst, som avses i 3 § 4 mom., skall anses hänföra sig till det antal år den skattskyldige innehaft aktien eller andelen.

Intäkt av skogsbruk skall anses hänförlig till det antal år som motsvarar förhållandet mellan intäkten, minskad med vederbörliga avdrag, och värdet av ett års skogstillväxt å fastigheten.

Akkumulerad inkomst, som avses i 3 § 2 mom. vid 6)–8) samt i 3 § 3 mom. vid 2), 5) och 6), skall anses hänföra sig till det antal år den skattskyldige bedrivit jordbruket eller rörelsen. Har skattskyldig åtnjutit ackumulerad inkomst som nu sagts i egenskap av delägare i handels- eller kommanditbolag, skall inkomsten anses hänförlig till den tid han varit delägare i bolaget. Inkomsten skall dock anses hänförlig till kortare tid än den skattskyldige bedrivit jordbruket eller rörelsen eller varit delägare i bolaget, därest han så yrkar och företer utredning om det antal år vartill inkomsten hänför sig, eller eljest om det framstår såsom uppenbart att inkomsten hänför sig till kortare tid.

Har jordbruk eller rörelse, som bedrivits av den ena av två makar, övertagits av den andra maken, skall denne, om han så yrkar, anses hava bedrivit jordbruket eller rörelsen

Har jordbruk eller rörelse, som bedrivits av den ena av två makar, övertagits av den andra maken, skall denne, om han så yrkar, anses hava bedrivit jordbruket eller rörelsen

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:860.

² Senaste lydelse 1974:860.

Nuvarande lydelse

jämväl under den förstnämnda makens innehav av förvärvskällan, under förutsättning att makarna då voro taxerade med tillämpning av 11 § 1 mom. lagen om statlig inkomstskatt eller, därest andra maken haft inkomst, skulle hava taxerats med tillämpning av nämnda bestämmelse. Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning när andel i handels- eller kommanditbolag, som ägts av den ena av två makar, övertagits av den andra maken samt när jordbruk, rörelse eller andel i bolag i samband med den ena makens död övertagits av den andra maken, och denne var ensam dödsbodelägare.

Vad i nästföregående stycke stadgas om makar skall i tillämpliga delar gälla även andra skattskyldiga, vilka taxeras med tillämpning av där angivna bestämmelse.

Vid skatteberäkning enligt 1 § skall oskift dödsbo och den avlidne anses som en och samma skattskyldig.

Denna lag träder i kraft dagen efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas första gången i fråga om 1977 års taxering.

Föreslagen lydelse

jämväl under den förstnämnda makens innehav av förvärvskällan, under förutsättning att makarna då voro taxerade med tillämpning av 11 § 1 mom. lagen om statlig inkomstskatt eller, därest andra maken haft inkomst, skulle hava taxerats med tillämpning av nämnda bestämmelse. Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning när andel i handels- eller kommanditbolag, som ägts av den ena av två makar, övertagits av den andra maken samt när jordbruk, rörelse eller andel i bolag i samband med den ena makens död övertagits av den andra maken, och denne var ensam dödsbodelägare. *Inkomst, som enligt tredje stycket av anvisningarna till 52 § kommunal-skattelagen (1928:370) taxeras hos make, skall icke till någon del anses utgöra ackumulerad inkomst.*

6 Förslag till Lag om ändring i uppbördslagen (1953:272)

Härigenom föreskrives i fråga om uppbördslagen (1953:272)¹
dels att 54 § skall ha nedan angivna lydelse,
dels att i lagen skall införas en ny paragraf, 77 b §, av nedan angivna
lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

54 §

Har skattskyldig eller annan arbetsgivare än i 53 § 1 mom. tredje stycket sägs försummat att inbetala skatt under rätt uppbördstermin, äger han att senast den 18 i den månad, under vilken terminen infallit, på postanstalt inom riket betala skatten med skatteanvisning, varvid han skall erlagga särskild avgift, utgörande för skattebelopp om

högst 20 kronor	20 öre
över 20 men icke över 50 "	50 "
" 50 " " över 100 "	1 krona samt
över 100 "	1 " för

varje påbörjat hundratal kronor.

Oavsett om inbetalning av skatt avser en eller flera skatteposter, vare högsta avgift etthundra kronor.

Sådan särskild avgift skall dock beträffande preliminär skatt icke erläggas av skattskyldig som uppbär pension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring och för vilken utfärdats debetsedel på preliminär B-skatt.

Inbetalas skatt i den ordning, som i första stycket sägs, skall postanstalt lämna kvitto i enlighet med vad i 53 § 2 mom. första stycket finnes föreskrivet samt *därjämte förse skatteanvisningen med frimärke till belopp, motsvarande* den erlagda särskilda avgiften.

Inbetalas skatt i den ordning, som i första stycket sägs, skall postanstalt lämna kvitto i enlighet med vad i 53 § 2 mom. första stycket finnes föreskrivet samt *på kvittot ange* den erlagda särskilda avgiften.

Då särskilda omständigheter därtill föranleda, må länsstyrelse förordna om återbetalning, helt eller delvis, av avgift, som erlagts enligt bestämmelserna i denna paragraf.

¹ Lagen omtryckt 1972:75. Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:771.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

77 b §

Har gift skattskyldig icke i föreskriven tid och ordning inbetalat skatt som påförts på grund av sådan inkomst som avses i tredje stycket av anvisningarna till 52 § kommunalskattelagen (1928:370), är maken jämte den skattskyldige betalningsskyldig för skattebeloppet jämte restavgift. Beloppet får uttagas hos maken i den ordning som gäller för indrivning av skatt som påförts honom.

Makes ansvarighet enligt första stycket avser det belopp som utgör skillnaden mellan den skattskyldige debiterad skatt på grund av inkomst och den skatt på grund av inkomst som skulle ha påförts den skattskyldige om denne icke haft att erlägga skatt för inkomst som avses i första stycket. Skatt, som har erlagts på annat sätt än genom indrivning hos den skattskyldiges make, anses i första hand avse annat än inkomst enligt första stycket. I fråga om betalning av skatt enligt detta stycke äga bestämmelserna i 2 § 3 mom. andra stycket motsvarande tillämpning.

Denna lag träder i kraft dagen efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

7 Förslag till Lag om ändring i taxeringslagen (1956:623)

Härigenom föreskrives i fråga om taxeringslagen (1956:623)¹
dels att 26 § och 105 § 1 mom. skall ha nedan angivna lydelse,
dels att i lagen skall införas ett nytt moment, 38 § 4 mom., av nedan
angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 §²

Därest inkomst av rörelse eller jordbruksfastighet redovisas enligt bokföringsmässiga grunder med räkenskapsavslutning medelst vinst- och förlustkonto, skall självdeklaration utöver vad eljest är föreskrivet innehålla:

- 1) uppgift om storleken av omsättningen,
- 2) uppgifter huru värdesättningen å lager samt fordringar skett,
- 3) uppgift huru det bokföringsmässiga vinstresultatet justerats till överensstämmelse med de för den skattemässiga inkomstberäkningen stadgade grunderna,
- 4) uppgifter rörande i räkenskaperna gjorda avdrag för värdeminskning,
- 5) uppgifter rörande gjorda avdrag för avsättningar till pensions- eller andra personalstiftelser eller till fonder eller stiftelser av annat slag,
- 6) uppgift om vad den skattskyldige i varor, penningar eller annat uttagit ur näringsverksamheten eller annorledes använt för bestridande av levnads-kostnader eller eljest för utgifter, som icke äro hänförliga till omkostnader i verksamheten, så ock om andra förmåner som den skattskyldige åtnjutit av rörelsen eller jordbruksfastigheten,
- 7) uppgift om belopp, som vid inkomstberäkningen avdragits såsom resekostnader, i den mån sådant belopp icke utgivits till anställda och upptagits å kontrolluppgifter rörande dessas förmåner, dock att, därest lämnandet är förenat med synnerliga svårigheter, uppgiften efter medgivande av skattechefen i det län, där den skattskyldige skall taxeras till statlig inkomstskatt, må lämnas först efter anmaning,
- 8) uppgift om kostnader för reklam, som riktar sig till bestämda personer och som har karaktär av gåva av mer än obetydligt värde,
- 9) uppgift om verkställda nedskrivningar av värdet å rättigheter till leverans av omsättningstillgångar samt maskiner och andra inventarier, samt
- 10) uppgifter rörande i räkenskaperna gjorda avsättningar för framtida garantiutgifter.

Redovisas inkomst av rörelse eller jordbruksfastighet enligt bokföringsmässiga grunder men utan räkenskapsavslutning medelst vinst- och för-

¹ Lagen omtryckt 1971:399. Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:773.

² Senaste lydelse 1973:1058.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

lustkonto, skall beträffande innehållet i självdeklaration i tillämpliga delar gälla vad ovan sägs.

Vid redovisning av inkomst av rörelse och jordbruksfastighet skall gift skattskyldig uppge art och omfattning av sitt och makens arbete i förvärvskällan samt i övrigt lämna de uppgifter som erfordras för tillämpning av anvisningarna till 52 § kommunalskattelagen (1928:370).

Vad i denna paragraf stadgas skall av livförsäkringsanstalt, såvitt angår försäkringsrörelse, iakttagas allenast i vad gäller uppgifter om huru värdesättningen å lager samt fordringar skett; härutöver skall iakttagas vad i 27 § sägs om skyldighet att lämna där avsedda uppgifter.

38 §

4 m o m. Det åligger skattskyldig, vars make skall taxeras för inkomst enligt tredje stycket av anvisningarna till 52 § kommunalskattelagen (1928:370), att lämna denne de uppgifter om verksamheten som behövs för beräkning av inkomsten.

105 §

1 m o m.³ Finner kammarrätt eller regeringsrätten vid prövning av besvär, att taxering verkstälts på orätt ort eller underlåtit på rätt ort eller ej skett till riktigt belopp, må rätten, efter vederbörandes hörande, vidtaga erforderlig rättelse. Skattskyldigs hela taxering må dock icke höjas utöver vad tidigare bestämts, om icke sådan höjning yrkats i besvären. Ändras taxering av kammarrätten eller regeringsrätten därför att inkomst eller utgift bör hänföras till annat beskattningsår än det som taxeringen avser, må härav föranledd ändring vidtagas i den skattskyldiges taxering för det förstnämnda beskattningsåret. Om någon av kammarrätten eller regeringsrätten befrias från taxering därför att annan person i stället bort taxeras, må rätten överflytta taxeringen på denne.

Kammarrätt eller regeringsrätten äger vid ändring i skattskyldigs taxering besluta om härav påkallad rättelse i taxering, som avser den skattskyldiges make eller med make vid

Kammarrätt eller regeringsrätten äger vid ändring i skattskyldigs taxering besluta om härav påkallad rättelse i taxering, som avser den skattskyldiges make eller med make vid

³ Senaste lydelse 1973:1116.

Nuvarande lydelse

taxeringen jämställd skattskyldig, såvitt angår tillämpning av 46 § 3 mom., 48 § 2 mom. eller 52 § 1 mom. kommunalskattelagen, 11 § 1 mom. lagen om statlig inkomstskatt eller 12 § 1 mom. lagen om statlig förmögenhetsskatt eller avser förutsättning för skattereduktion enligt 2 § 4 mom. uppbördslagen. I mål angående avdrag eller beskattning för periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning äger kammarrätt eller regeringsrätten vid ändring av givarens eller mottagarens taxering vidtaga därav föranledd ändring av den andres taxering.

Hava besvär anförts hos kammarrätten eller regeringsrätten rörande taxering, som åsatts avliden person eller hans dödsbo, och har dödsboet tidigare befriats från att erlägga skatt på grund av taxeringen, skall vid ändring av taxeringen i anledning av besvären jämväl beslutet om skattebefrielse i erforderlig mån ändras.

Vidtager kammarrätt eller regeringsrätten sådan ändring i fråga om taxering till kommunal inkomstskatt inom viss kommun att avdrag enligt 46 § 2 mom. kommunalskattelagen eller kommunalt grundavdrag icke vidare kan helt utnyttjas inom samma kommun, skall, ändå att yrkande därom icke framställts, sådan ändring vidtagas i taxering inom annan kommun som kan föranledas av bestämmelserna i 46 § 4 mom. eller 50 § 3 mom. andra stycket nämnda lag.

Denna lag träder i kraft dagen efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas första gången vid 1977 års taxering.

Föreslagen lydelse

taxeringen jämställd skattskyldig, såvitt angår tillämpning av 46 § 3 mom., 48 § 2 mom., 52 § 1 mom. eller anvisningarna till 52 § kommunalskattelagen, 11 § 1 mom. lagen om statlig inkomstskatt eller 12 § 1 mom. lagen om statlig förmögenhetsskatt eller avser förutsättning för skattereduktion enligt 2 § 4 mom. uppbördslagen. I mål angående avdrag eller beskattning för periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning äger kammarrätt eller regeringsrätten vid ändring av givarens eller mottagarens taxering vidtaga därav föranledd ändring av den andres taxering.

8 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring

Härigenom föreskrives att 38 § lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

38 §²

Arbetsgivare erlägger för varje år försäkringsavgift enligt vad nedan sägs.

Avgift utgår å summan av vad arbetsgivaren under året utgivit till arbetstagare, som omfattas av obligatorisk försäkring enligt denna lag, såsom lön i penningar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad.

Vid beräkning av avgift skall hänsyn icke tagas till arbetstagare, vars lön under året understigit femhundra kronor.

Avgift erlägges icke för arbetsgavarens lön vid sjukdom eller ledighet för vård av sjukt barn eller med anledning av barns födelse till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning, som arbetsgivare äger uppbära enligt bestämmelserna i 3 kap. 16 § lagen (1962:381) om allmän försäkring. Avgift erlägges ej heller för lön som arbetsgivare utgivit till *hemmavarande* barn för arbete utfört i hans förvärvsverksamhet i de fall avdrag för lönen ej får ske vid inkomsttaxeringen.

Avgift erlägges icke för arbetsgavarens lön vid sjukdom eller ledighet för vård av sjukt barn eller med anledning av barns födelse till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning, som arbetsgivare äger uppbära enligt bestämmelserna i 3 kap. 16 § lagen (1962:381) om allmän försäkring. Avgift erlägges ej heller för lön som arbetsgivare utgivit till barn för arbete utfört i hans förvärvsverksamhet i de fall avdrag för lönen ej får ske vid inkomsttaxeringen.

Denna lag träder i kraft dagen efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas i fråga om avgift som belöper på tid från och med den 1 januari 1976.

¹ Lagen omtryckt 1962:408.

² Senaste lydelse 1975:317.

9 Förslag till Lag om ändring i lagen (1960:77) om byggnadsforskningsavgift

Härigenom föreskrives att 2 § lagen (1960:77) om byggnadsforskningsavgift¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §²

Byggnadsforskningsavgift utgår för kalenderår med sju tiondels procent av den lön i penningar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad, som arbetsgivare under året utgivit till arbetstagare, för vilken arbetsgivaren skall påföras avgift enligt lagen om yrkesskadeförsäkring och vilken är att hänföra till näringsgrenen byggnadsindustri i näringsgrensindelningen för yrkesskadestatistik.

Vid beräkning av byggnadsforskningsavgift skall hänsyn icke tagas till arbetstagare, vars lön hos arbetsgivaren under året ej uppgått till femhundra kronor.

Avgift erlägges icke för arbetsgares lön vid sjukdom eller ledighet för vård av sjukt barn eller med anledning av barns födelse till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning, som arbetsgivare äger uppbära enligt bestämmelserna i 3 kap. 16 § lagen (1962:381) om allmän försäkring. Avgift erlägges ej heller för lön som arbetsgivare utgivit till *hemmavarande* barn för arbete utfört i hans förvärvsverksamhet i de fall avdrag för lönen ej får ske vid inkomsttaxeringen.

Avgift erlägges icke för arbetsgares lön vid sjukdom eller ledighet för vård av sjukt barn eller med anledning av barns födelse till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning, som arbetsgivare äger uppbära enligt bestämmelserna i 3 kap. 16 § lagen (1962:381) om allmän försäkring. Avgift erlägges ej heller för lön som arbetsgivare utgivit till barn för arbete utfört i hans förvärvsverksamhet i de fall avdrag för lönen ej får ske vid inkomsttaxeringen.

Angående debitering och uppbörd av avgiften gäller vad därom särskilt är stadgat.

Denna lag träder i kraft dagen efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas i fråga om avgift som belöper på tid från och med den 1 januari 1976.

¹ Lagen omtryckt 1962:134. Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:793.

² Senaste lydelse 1975:818.

10 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1961:300) om avgift för sjöfolks pensionering

Härigenom föreskrives att 2 § lagen (1961:300) om avgift för sjöfolks pensionering¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §²

Avgift utgår för varje år å vad arbetsgivaren sammanlagt under året utgivit i lön till sjöman, som avses i 1 § 1 mom. första stycket lagen (1958:295) om sjömansskatt.

Avgiften beräknas för varje arbetsgivare å lön i penningar och naturaförmåner i form av kost eller bostad. Vid beräkningen skall bortses från sjöman, vars lön under året understigit femhundra kronor, och sjöman som icke är obligatoriskt försäkrad enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring.

Avgift erlägges icke för sjömans lön vid sjukdom eller ledighet för vård av sjukt barn eller med anledning av barns födelse till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning, som arbetsgivare äger uppbära enligt bestämmelserna i 3 kap. 16 § lagen (1962:381) om allmän försäkring. Avgift erlägges ej heller för lön som arbetsgivare utgivit till *hemmavarande* barn för arbete utfört i hans förvärvsverksamhet i de fall avdrag för lönen ej får ske vid inkomsttaxeringen.

Avgift erlägges icke för sjömans lön vid sjukdom eller ledighet för vård av sjukt barn eller med anledning av barns födelse till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning, som arbetsgivare äger uppbära enligt bestämmelserna i 3 kap. 16 § lagen (1962:381) om allmän försäkring. Avgift erlägges ej heller för lön som arbetsgivare utgivit till barn för arbete utfört i hans förvärvsverksamhet i de fall avdrag för lönen ej får ske vid inkomsttaxeringen.

Regeringen fastställer procentsats för avgiften med hänsyn till det avgiftsbehov som föranledes av de enligt 1 § bestämda eller eljest gällande grunderna för sjöfolks pensionering. Fastställd procentsats får tillämpas tidigast för året näst efter det år varunder den fastställts.

Denna lag träder i kraft dagen efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas i fråga om avgift som belöper på tid från och med den 1 januari 1976.

¹ Lagen omtryckt 1968:612. Rubrikens lydelse 1975:952.

² Senaste lydelse 1975:952.

11 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrives att 11 kap. 3 § och 19 kap. 1 § lagen (1962:381) om allmän försäkring¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

3 §²

Med inkomst av annat förvärvsarbete avses

- a) inkomst av här i riket bedriven rörelse;
- b) inkomst av här belägen jordbruksfastighet, som brukas av den försäkrade;
- c) ersättning i penningar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad för arbete för annans räkning; samt
- d) sjukpenning enligt denna lag eller lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring eller motsvarande ersättning som utgår enligt annan författning eller på grund av regeringens förordnande, i den mån ersättningen träder i stället för inkomst som ovan nämnts;

allt i den mån inkomsten icke enligt 2 § är att hänföra till inkomst av anställning.

Till inkomst som avses i första stycket a) och b) räknas även sådan inkomst av rörelse eller jordbruksfastighet, som enligt tredje stycket av anvisningarna till 52 § kommunalskattelagen (1928:370) taxeras hos försäkrad vars make anses ha bedrivit rörelsen eller brukat fastigheten.

Har inkomst som avses i första stycket a), b) eller c) icke uppgått till femhundra kronor för år, tages den ej i beräkning.

19 kap.

1 §³

Arbetsgivare skall enligt vad nedan sägs för varje år erlagga socialförsäkringsavgift till sjukförsäkringen, folkpensioneringen och försäkringen för tilläggs pension.

Avgift till sjukförsäkringen och till folkpensioneringen utgår å summan av vad arbetsgivaren under året till arbetstagare hos honom i penningar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad utgivit såsom lön eller.

¹ Lagen omtryckt 1973:908.

² Senaste lydelse 1974:510.

³ Lydelse enligt prop. 1975/76:46.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

där fall som avses i 3 kap. 2 § andra stycket sista punkten är för handen, annan ersättning för utfört arbete.

Avgift till försäkringen för tilläggs pension utgår å summan av vad arbetsgivaren under året till arbetstagare hos honom i penningar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad utgivit såsom lön eller, där fall som avses i 11 kap. 2 § andra stycket är för handen, annan ersättning för utfört arbete, sedan från nämnda summa dragits ett belopp motsvarande det vid årets ingång gällande basbeloppet multiplicerat med det beräknade genomsnittliga antalet arbetstagare hos arbetsgivaren under året. Härvid skall arbetstagare, som under hela året varit anställd med full arbetstid, räknas såsom en arbetstagare och arbetstagare, som under året varit anställd i mindre omfattning, medräknas i motsvarande mån. Det antal arbetstimmar per år som i allmänhet skall anses motsvara full arbetstid fastställas av regeringen efter förslag av riksförsäkringsverket. Genomsnittliga antalet arbetstagare beräknas med en decimal. Om särskilda skäl föranleda därtill, må avgift beräknas på sätt som avviker från vad nu stadgats men som giver i huvudsak samma resultat.

Vid beräkning av avgift enligt denna paragraf skall hänsyn icke tagas till arbetstagare, vars lön under året ej uppgått till femhundra kronor. Vad gäller sjukförsäkringen och folkpensioneringen skall vidare bortses från arbetstagare, som icke är obligatoriskt försäkrad enligt lagen om yrkesskadeförsäkring, eller, där fråga är om arbete som utförts för annans räkning utan att anställning förelegat, från arbetstagare som varit bosatt utomlands och utfört arbetet utom riket. Såvitt angår försäkringen för tilläggs pension skall hänsyn icke tagas till arbetstagares lön eller ersättning i vad den för år räknat överstiger sju och en halv gånger det vid årets ingång gällande basbeloppet. Såvitt angår försäkringen för tilläggs pension skall vidare bortses från arbetstagare, som vid årets ingång uppnått sextiofem års ålder, så ock från arbetstagare i fall då lön eller annan ersättning till honom antingen enligt 11 kap. 2 § tredje eller fjärde stycket icke räknas såsom inkomst av anställning eller, om arbetstagaren icke är svensk medborgare och ej heller är bosatt härstädes, avser arbete utom riket.

Avgift erlägges icke för arbetstagares lön vid sjukdom eller ledighet för vård av sjukt barn eller med anledning av barns födelse till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning, som arbetsgivare äger uppbära enligt 3 kap. 16 §. Avgift erlägges ej heller för lön som arbetsgivare utgivit till *hemmavarande* barn för arbete utfört i hans förvärvs-

Avgift erlägges icke för arbetstagares lön vid sjukdom eller ledighet för vård av sjukt barn eller med anledning av barns födelse till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning, som arbetsgivare äger uppbära enligt 3 kap. 16 §. Avgift erlägges ej heller för lön som arbetsgivare utgivit till barn för arbete utfört i hans förvärvsverksamhet i

Nuvarande lydelse

verksamhet i de fall avdrag för lönen ej får ske vid inkomsttaxeringen eller för ersättning för vilken bevillningsavgift erlagts enligt lagen (1908:128 s. 1) om bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter.

Föreslagen lydelse

de fall avdrag för lönen ej får ske vid inkomsttaxeringen eller för ersättning för vilken bevillningsavgift erlagts enligt lagen (1908:128 s. 1) om bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter.

Denna lag träder i kraft dagen efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas i fråga om beräkning av inkomst och avgift för tid från och med den 1 januari 1976.

12 Förslag till Lag om ändring i lagen (1968:419) om allmän arbetsgivaravgift

Härigenom föreskrives att 2 och 4 §§ lagen (1968:419) om allmän arbetsgivaravgift¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §²

Arbetsgivare erlägger allmän arbetsgivaravgift med belopp motsvarande fyra procent av summan av vad arbetsgivaren utgivit under året som lön till arbetstagare i pengar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad. I fråga om sjöman som avses i 1 § 1 mom. första stycket lagen (1958:295) om sjömansskatt beräknas dock allmän arbetsgivaravgift efter den lägre procentsats som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, myndighet fastställer med motsvarande tillämpning av 19 kap. 4 § andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Vid beräkningen av avgiften tages icke hänsyn till arbetstagare vars lön under året understigit femhundra kronor, eller arbetstagare, som ej är obligatoriskt försäkrad enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring, eller till fall, som avses i 3 kap. 2 § andra stycket sista punkten lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Avgift erlägges icke för arbetstagares lön vid sjukdom eller ledighet för vård av sjukt barn eller med anledning av barns födelse till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning, som arbetsgivare äger uppbära enligt bestämmelserna i 3 kap. 16 § lagen om allmän försäkring. Avgift erlägges ej heller för lön som arbetsgivare utgivit till *hemmavarande* barn för arbete utfört i hans förvärvsverksamhet i de fall avdrag för lönen ej får ske vid inkomsttaxeringen.

Avgift erlägges icke för arbetstagares lön vid sjukdom eller ledighet för vård av sjukt barn eller med anledning av barns födelse till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning, som arbetsgivare äger uppbära enligt bestämmelserna i 3 kap. 16 § lagen om allmän försäkring. Avgift erlägges ej heller för lön som arbetsgivare utgivit till barn för arbete utfört i hans förvärvsverksamhet i de fall avdrag för lönen ej får ske vid inkomsttaxeringen.

4 §³

Fysisk person, som åtnjutit inkomst av annat förvärvsarbete enligt

Fysisk person, som åtnjutit inkomst av annat förvärvsarbete enligt

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:774.

² Senaste lydelse 1975:953.

³ Senaste lydelse 1975:315.

Nuvarande lydelse

11 kap. 3 § lagen (1962:381) om allmän försäkring i form av inkomst av här i riket bedriven rörelse *eller* inkomst av här belägen jordbruksfastighet som brukas av honom, erlägger allmän arbetsgivaravgift om inkomsten av annat förvärvsarbete överstiger 18 000 kronor. Avgiften är fyra procent av den del av inkomsten som överstiger nämnda belopp. Avgift erlägges icke i den mån arbetsgivare har att erlägga allmän arbetsgivaravgift för inkomsten enligt 2 § denna lag.

Till grund för beräkning av inkomst av rörelse eller jordbruksfastighet under visst år skall läggas den avgiftsskyldiges taxering till statlig inkomstskatt avseende nämnda år. Avser taxering beskattningsår som ej sammanfaller med kalenderår, skall inkomsten under beskattningsåret anses hava åtnjutits under det kalenderår som närmast föregått taxeringsåret.

Har inkomst av rörelse eller jordbruksfastighet icke uppgått till femhundra kronor för år tages den ej i beräkning.

Föreslagen lydelse

11 kap. 3 § lagen (1962:381) om allmän försäkring i form av inkomst av här i riket bedriven rörelse, inkomst av här belägen jordbruksfastighet som brukas av honom *eller sådan inkomst av rörelse eller jordbruksfastighet som avses i andra stycket av nämnda lagrum*, erlägger allmän arbetsgivaravgift om inkomsten av annat förvärvsarbete överstiger 18 000 kronor *eller det lägre belopp som följer av fjärde stycket*. Avgiften är fyra procent av den del av inkomsten som överstiger nämnda belopp. Avgift erlägges icke i den mån arbetsgivare har att erlägga allmän arbetsgivaravgift för inkomsten enligt 2 § denna lag.

Härrör inkomst som avses i första stycket från verksamhet, som bedrivits av makar gemensamt eller av den ena maken med hjälp av den andra, iakttages följande. Avgift erlägges för inkomst av sådan verksamhet, om inkomsten överstiger ett för makarna gemensamt belopp av 18 000 kronor. Detta belopp fördelas mellan makarna i förhållande till storleken av vardera makens inkomst av verksamheten. Har make även haft annan inkomst enligt första stycket, erlägges avgift för sådan inkomst, om den överstiger 18 000 kronor minskat med den del av makarnas gemensamma avgiftsfria belopp som tillgodoräknats honom.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Med makar likställas personer som avses i 65 § sista stycket kommunalskattelagen (1928:370).

Avgift erlägges icke för inkomst, som avses i 11 kap. 3 § första stycket d) lagen om allmän försäkring.

Denna lag träder i kraft dagen efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas i fråga om avgift som belöper på tid från och med den 1 januari 1976.

13 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1970:742) om lönegarantiavgift

Härigenom föreskrives att 2 § lagen (1970:742) om lönegarantiavgift skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Arbetsgivare erlägger årligen lönegarantiavgift med belopp som motsvarar en femtiondels procent av summan av vad arbetsgivaren under året utgivit som lön till arbetstagare i pengar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad.

Vid beräkningen av avgiften tages icke hänsyn till arbetstagare, vars lön under året understigit femhundra kronor. Vidare bortses vid denna beräkning från arbetstagare, som icke är obligatoriskt försäkrad enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring.

Avgift erlägges icke för arbetstgares lön vid sjukdom eller ledighet för vård av sjukt barn eller med anledning av barns födelse till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning, som arbetsgivare äger uppbära enligt bestämmelserna i 3 kap. 16 § lagen om allmän försäkring. Avgift erlägges ej heller för lön som arbetsgivare utgivit till *hemmavarande* barn för arbete utfört i hans förvärvsverksamhet i de fall avdrag för lönen ej får ske vid inkomsttaxeringen.

Avgift erlägges icke för arbetstgares lön vid sjukdom eller ledighet för vård av sjukt barn eller med anledning av barns födelse till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning, som arbetsgivare äger uppbära enligt bestämmelserna i 3 kap. 16 § lagen om allmän försäkring. Avgift erlägges ej heller för lön som arbetsgivare utgivit till barn för arbete utfört i hans förvärvsverksamhet i de fall avdrag för lönen ej får ske vid inkomsttaxeringen.

Denna lag träder i kraft dagen efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas i fråga om avgift som belöper på tid från och med den 1 januari 1976.

¹ Lydelse enligt prop. 1975/76:46.

14 Förslag till Lag om ändring i lagen (1971:282) om arbetarskyddsavgift

Härigenom föreskrives att 3 § lagen (1971:282) om arbetarskyddsavgift skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Arbetsgivare erlägger årligen arbetarskyddsavgift med belopp som motsvarar en tiondels procent av vad arbetsgivaren under året utgivit som lön i pengar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad.

Vid beräkningen av avgiften tages icke hänsyn till arbetstagare, vars lön under året understigit femhundra kronor. Vidare bortses vid denna beräkning från arbetstagare, som icke är obligatoriskt försäkrad enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring.

Avgift erlägges icke för arbetstagens lön vid sjukdom eller ledighet för vård av sjukt barn eller med anledning av barns födelse till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning, som arbetsgivare äger uppbära enligt bestämmelserna i 3 kap. 16 § lagen (1962:381) om allmän försäkring. Avgift erlägges ej heller för lön som arbetsgivare utgivit till *hemmavarande* barn för arbete utfört i hans förvärvsverksamhet i de fall avdrag för lönen ej får ske vid inkomsttaxeringen.

Avgift erlägges icke för arbetstagens lön vid sjukdom eller ledighet för vård av sjukt barn eller med anledning av barns födelse till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning, som arbetsgivare äger uppbära enligt bestämmelserna i 3 kap. 16 § lagen (1962:381) om allmän försäkring. Avgift erlägges ej heller för lön som arbetsgivare utgivit till barn för arbete utfört i hans förvärvsverksamhet i de fall avdrag för lönen ej får ske vid inkomsttaxeringen.

Denna lag träder i kraft dagen efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas i fråga om avgift som belöper på tid från och med den 1 januari 1976.

¹ Senaste lydelse 1975:321.

15 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1973:372) om arbetsgivaravgift till arbetslöshetsförsäkringen och det kontanta arbetsmarknadsstödet

Härigenom föreskrives att 2 § lagen (1973:372) om arbetsgivaravgift till arbetslöshetsförsäkringen och det kontanta arbetsmarknadsstödet skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Arbetsgivare erlägger årligen arbetsgivaravgift med belopp som motsvarar fyra tiondels procent av summan av vad arbetsgivaren under året utgivit som lön till arbetstagare i pengar eller i naturaförmåner i form av kost eller bostad eller, i fall som avses i 3 kap. 2 § andra stycket sista punkten lagen (1962:381) om allmän försäkring, annan ersättning för utfört arbete.

Vid beräkningen av avgiften tages icke hänsyn till arbetstagare, vars lön under året understigit femhundra kronor. Vidare bortses vid denna beräkning från arbetstagare, som icke är obligatoriskt försäkrad enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring, om ej fall som avses i 3 kap. 2 § andra stycket sista punkten lagen (1962:381) om allmän försäkring är för handen.

Avgift erlägges icke för arbetstagares lön vid sjukdom eller ledighet för vård av sjukt barn eller med anledning av barns födelse till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning, som arbetsgivare äger uppbära enligt bestämmelserna i 3 kap. 16 § lagen (1962:381) om allmän försäkring. Avgift erlägges ej heller för lön som arbetsgivare utgivit till *hemmavarande* barn för arbete utfört i hans förvärvsverksamhet i de fall avdrag för lönen ej får ske vid inkomsttaxeringen.

Avgift erlägges icke för arbetstagares lön vid sjukdom eller ledighet för vård av sjukt barn eller med anledning av barns födelse till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning, som arbetsgivare äger uppbära enligt bestämmelserna i 3 kap. 16 § lagen (1962:381) om allmän försäkring. Avgift erlägges ej heller för lön som arbetsgivare utgivit till barn för arbete utfört i hans förvärvsverksamhet i de fall avdrag för lönen ej får ske vid inkomsttaxeringen.

Denna lag träder i kraft dagen efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas i fråga om avgift som belöper på tid från och med den 1 januari 1976.

¹ Senaste lydelse 1975:322.

16 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1975:335) om arbetsgivaravgift till arbetsmarknadsutbildningen**

Härigenom föreskrives att 2 § lagen (1975:335) om arbetsgivaravgift till arbetsmarknadsutbildningen skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

2 §

Arbetsgivare erlägger årligen arbetsgivaravgift med belopp som motsvarar fyra tiondels procent av summan av vad arbetsgivaren under året utgivit som lön till arbetstagare i pengar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad eller, i fall som avses i 3 kap. 2 § andra stycket sista punkten lagen (1962:381) om allmän försäkring, annan ersättning för utfört arbete.

Vid beräkningen av avgiften tages icke hänsyn till arbetstagare, vars lön under året understigit femhundra kronor. Vidare bortses vid denna beräkning från arbetstagare, som icke är obligatoriskt försäkrad enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring, om ej fall som avses i 3 kap. 2 § andra stycket sista punkten lagen (1962:381) om allmän försäkring är för handen.

Avgift erlägges icke för arbetstagares lön vid sjukdom eller ledighet för vård av sjukt barn eller med anledning av barns födelse till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning, som arbetsgivare äger uppbära enligt bestämmelserna i 3 kap. 16 § lagen (1962:381) om allmän försäkring. Avgift erlägges ej heller för lön som arbetsgivare utgivit till *hemmavarande* barn för arbete utfört i hans förvärvsverksamhet i de fall avdrag för lönen ej får ske vid inkomsttaxeringen.

Avgift erlägges icke för arbetstagares lön vid sjukdom eller ledighet för vård av sjukt barn eller med anledning av barns födelse till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning, som arbetsgivare äger uppbära enligt bestämmelserna i 3 kap. 16 § lagen (1962:381) om allmän försäkring. Avgift erlägges ej heller för lön som arbetsgivare utgivit till barn för arbete utfört i hans förvärvsverksamhet i de fall avdrag för lönen ej får ske vid inkomsttaxeringen.

Denna lag träder i kraft dagen efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas i fråga om avgift som belöper på tid från och med den 1 januari 1976.

17 Förslag till Lag om ändring i lagen (1975:358) om vuxenutbildningsavgift

Härigenom föreskrives att 2 § lagen (1975:358) om vuxenutbildningsavgift skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Arbetsgivare erlägger årligen vuxenutbildningsavgift med belopp som motsvarar 0,15 procent av summan av vad arbetsgivaren under året har utgivit som lön till arbetstagare i pengar eller i naturaförmåner i form av kost eller bostad eller, i fall som avses i 3 kap. 2 § andra stycket sista punkten lagen (1962:381) om allmän försäkring, annan ersättning för utfört arbete.

Vid beräkningen av avgiften tages icke hänsyn till arbetstagare, vars lön under året understigit femhundra kronor. Vidare bortses vid beräkningen från arbetstagare, som icke är obligatoriskt försäkrad enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring, om ej fall som avses i 3 kap. 2 § andra stycket sista punkten lagen om allmän försäkring föreligger.

Avgift erlägges icke för arbetstagens lön vid sjukdom eller ledighet för vård av sjukt barn eller med anledning av barns födelse till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning, som arbetsgivare äger uppbära enligt bestämmelserna i 3 kap. 16 § lagen (1962:381) om allmän försäkring. Avgift erlägges ej heller för lön som arbetsgivare har utgivit till *hemmavarande* barn för arbete utfört i hans förvärvsverksamhet i de fall avdrag för lönen ej får ske vid inkomsttaxeringen.

Avgift erlägges icke för arbetstagens lön vid sjukdom eller ledighet för vård av sjukt barn eller med anledning av barns födelse till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning, som arbetsgivare äger uppbära enligt bestämmelserna i 3 kap. 16 § lagen (1962:381) om allmän försäkring. Avgift erlägges ej heller för lön som arbetsgivare har utgivit till barn för arbete utfört i hans förvärvsverksamhet i de fall avdrag för lönen ej får ske vid inkomsttaxeringen.

Denna lag träder i kraft dagen efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas i fråga om avgift som belöper på tid från och med den 1 januari 1976.

18 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1975:380) om delpensionsförsäkring**

Härigenom föreskrives att 7 § lagen (1975:380) om delpensionsförsäkring skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

7 §

För finansiering av delpensionsförsäkringen erlägger arbetsgivare årligen socialförsäkringsavgift som motsvarar 0,25 procent av summan av vad arbetsgivaren under året utgivit som lön till arbetstagare hos honom i pengar eller som naturaförmåner i form av kost eller bostad eller, i fall som avses i 3 kap. 2 § andra stycket sista punkten lagen (1962:381) om allmän försäkring, annan ersättning för utfört arbete.

Vid beräkningen av avgiften tages icke hänsyn till arbetstagare, vars lön under året understigit femhundra kronor. Vidare bortses vid denna beräkning från arbetstagare, som icke är obligatoriskt försäkrad enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring, om ej fall som avses i 3 kap. 2 § andra stycket sista punkten lagen (1962:381) om allmän försäkring är för handen.

Avgift erlägges icke för arbetstgares lön vid sjukdom eller ledighet för vård av sjukt barn eller med anledning av barns födelse till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning, som arbetsgivare äger uppbära enligt 3 kap. 16 §. Avgift erlägges ej heller för lön som arbetsgivare utgivit till *hemmavarande* barn för arbete utfört i hans förvärvsverksamhet i de fall avdrag för lönen ej får ske vid inkomsttaxeringen.

Avgift erlägges icke för arbetstgares lön vid sjukdom eller ledighet för vård av sjukt barn eller med anledning av barns födelse till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning, som arbetsgivare äger uppbära enligt 3 kap. 16 §. Avgift erlägges ej heller för lön som arbetsgivare utgivit till barn för arbete utfört i hans förvärvsverksamhet i de fall avdrag för lönen ej får ske vid inkomsttaxeringen.

Avgiften skall ingå till en fond, som förvaltas av riksförsäkringsverket.

Med arbetsgivare avses den som enligt 19 kap. 1 § lagen (1962:381) om allmän försäkring skall erlägga avgift till sjukförsäkring.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1976. Avgiftsbestämmelserna i 7 § tillämpas från och med januari 1976. Avgiften utgör för kalenderåret 1976 0,125 procent av avgiftsunderlaget.

FINANSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1975-11-06

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden Sträng, Andersson, Johansson, Holmqvist, Aspling, Lundkvist, Geijer, Bengtsson, Norling, Carlsson

Föredragande: statsrådet Sträng

Proposition om avveckling av s. k. faktisk sambeskattnig

1 Inledning

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 april 1972 tillkallade jag sakkunniga¹ att se över skattesystemet m. m. (1972 års skatteutredning, Fi 1972:02).

Skatteutredningen har i september 1975 avlämnat delbetänkandet (Ds Fi 1975:10) Faktisk sambeskattnig. I betänkandet föreslås att make, som arbetat i andre makens jordbruk eller rörelse minst 600 timmar per år, skall beskattas för den del av nettointäkten av förvärvskällan som motsvarar marknadsmässigt vederlag, dock högst en tredjedel av nettointäkten. Om makarna bedrivit verksamheten gemensamt skall de beskattas med hänsyn till värdet av sina insatser i förvärvskällan. En förutsättning för rätt att dela upp inkomsten är i princip att den medhjälpande makens arbetsinsats skett utom bostaden. Vidare föreslås att avdragsrätten för lön till egna barn begränsas. Förslagen är samordnade med företagsskatteberedningens (Fi 1970:77) förslag i motsvarande delar beträffande fämansbolagen (SOU 1975:54).

I socialförsäkrings- och avgiftshänseende skall makes andel av nettointäkten behandlas som inkomst av annat förvärvsarbete än anställning. Medhjälpande make skall således påföras egenavgifter för sjukförsäkring m. m.

¹ Dåvarande riksdagsledamoten Erik Brandt, ordförande, riksdagsledamoten Alvar Andersson, professorn Osborne Bartley (fr. o. m. den 1 april 1974), kanslirådet Gunnar Björne, riksdagsledamoten Arne Gadd, sekreteraren Anna Hedborg (fr. o. m. den 29 juni 1974), riksdagsledamoten Carl-Henrik Hermansson, direktören Nils Holgerson (fr. o. m. den 26 februari 1975), riksdagsledamöterna Gördis Hörnlund, Valter Kristenson, Eric Krönmark och Ingemar Mundebo samt förbundsordföranden Sune Tidedfelt.

samt allmän arbetsgivaravgift. Den andre maken föreslås ansvara för att medhjälpande makes avgifter och skatter verkligen betalas.

Förslagen om rätt till inkomstuppdelning och individuell beskattning medför att nuvarande merbelastning på grund av faktisk sambeskattnings nästan helt undviks vid lägre inkomster och reduceras väsentligt vid högre inkomster. – De nya reglerna föreslås bli tillämpliga redan på 1976 års inkomster.

Förslagen är inte enhälliga. Ledamöterna Andersson och Mundebo har reserverat sig mot kravet på att medhjälpande makens arbetsinsats skall ha skett utom hemmet och mot begränsningarna av avdragsrätten för lön till barn. Även ledamoten Krönmark har reserverat sig häremot. Han har dessutom förordat att kravet på arbetstidens längd sätts till 400 timmar per år. Ledamoten Hermansson anser i reservation att den faktiska sambeskattningen är en fråga som bör lösas i samband med att slutgiltiga reformförslag på skattepolitikens område läggs fram. I vart fall anser han att en spärr borde föras in mot alltför stora skattelättnader som en följd av den föreslagna reformen.

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av kammarrätten i Stockholm, riksförsäkringsverket (RFV), riksskatteverket (RSV), länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Värmlands, Örebro, Jämtlands och Västerbottens län, Familjeföretagens förening, Föreningen auktoriserade revisorer, Landsorganisationen i Sverige (LO), Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Landstingsförbundet, Svenska arbetsgivareföreningen (SAF), Svenska Företagares riksförbund, Svenska revisorsamfundet (SRS), Sveriges advokatsamfund, Sveriges hantverks- och industriorganisation (SHIO), Sveriges industriförbund (SIF), Svenska kommunförbundet, Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund (TOR), Tjänstemännens centralorganisation (TCO) samt Fredrika-Bremer-förbundet.

SAF och SIF har avgett gemensamt yttrande. LRF har åberopat yttrande av Lantbrukarnas skattedelegation. Föreningen auktoriserade revisorer, LO och SRS har i tillämpliga delar hänvisat till sina yttranden över företagskatteberedningens delbetänkande (SOU 1975:54) Fåmansbolag.

2 Gällande ordning

2.1 Inledning

Genom 1970 års skattereform infördes en individuell beskattning av makars arbetsinkomster, s. k. A-inkomst. Hit räknas bl. a. inkomst av jordbruk och rörelse om den skattskyldige varit verksam i förvärvskällan i ej blott ringa omfattning. Särbeskattningen genomfördes dock inte fullt ut. Fortfarande sambeskattas makars kapitalinkomst m. m., s. k. B-inkomst. Även en annan form av sambeskattnings kvarstod efter 1970 års reform. Skatt-

skyldig som i förvärvsverksamhet utgett lön till make har nämligen inte rätt till avdrag för denna lön. En skattskyldig, som bedriver jordbruk eller rörelse med hjälp av make blir således beskattad för hela inkomsten av förvärvskällan. Detta kallas *faktisk sambeskattning*.

Avdragsförbud finns även för vissa löneutbetalningar till den skattskyldiges barn. Är barnet under 16 år medges inget avdrag. Om barnet är mellan 16 och 18 år kan avdrag medges i vissa fall.

Faktisk sambeskattning sker om verksamheten drivs i förvärvskälla som ägs av en av makarna. Om verksamheten i stället drivs i bolagsform eller makarna tillsammans äger det jordbruk eller den rörelse som de driver kan inkomstuppdelning ske.

Den faktiska sambeskattningen återverkar även på socialförsäkringsförmåner och avgiftsskyldighet. I de fall faktisk sambeskattning äger rum blir enbart den av makarna som står för verksamheten berättigad till exempelvis ATP. Likaså får denne make svara för hithörande avgifter.

Problemen kring den faktiska sambeskattningen har under årens lopp behandlats av flera statliga utredningar, nämligen sambeskattningssakkunniga (SOU 1949:47), 1949 års skatteutredning (SOU 1951:51), 1957 års sambeskattningsrevision (SOU 1959:13), allmänna skatteberedningen (SOU 1964:25) och familjeskatteberedningen (Ds Fi 1969:4 och 5). Framlagda förslag har inte föranlett lagstiftning beträffande den faktiska sambeskattningen som sådan. Däremot har man sökt att i viss mån kompensera här aktuella skattskyldiga genom bl. a. förvärvsavdrag.

2.2 Beskattningen av makar

De grundläggande bestämmelserna för inkomstbeskattningen av makar finns i 52 och 65 §§ kommunalskattelagen (1928:370), KL. Motsvarande bestämmelser finns i 3 och 11 §§ lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt. Si.

Enligt 52 § 1 mom. KL beskattas makar, som levt tillsammans under beskattningsåret, var och en för sin inkomst. För sammanlevande makar gäller sedan vissa särskilda skatteregler. Har makarna däremot under beskattningsåret levt åtskilda behandlas de enligt 52 § 2 mom. KL vid taxeringen inte som gifta utan som av varandra oberoende skattskyldiga.

Enligt 65 § KL tillämpas bestämmelserna för ogift det beskattningsår då äktenskap ingås. Beskattningsreglerna för makar tillämpas även det år då äktenskapet upplöses genom ena makens död. Bestämmelserna om gift skattskyldig tillämpas även i fråga om ogifta som lever tillsammans, om de tidigare varit gifta med varandra eller gemensamt har eller har haft barn.

Enligt 20 § andra stycket KL och 2 § Si medges inte avdrag för värdet av arbete som i den skattskyldiges förvärvsverksamhet utförts av hans make. Detta gäller även om lön faktiskt utbetalats till den medhjälpare maken på grund av anställningsavtal eller därför att denne eljest enligt civilrättsliga

regler har rätt till ersättning. Maken beskattas i sådant fall inte för den lön eller ersättning som kan ha utgått.

Även i fråga om makar som lever åtskilda torde avdragsförbudet i regel upprätthållas och detsamma är fallet beträffande utbetalningar under det år äktenskap ingås. Inte heller medges avdrag för lön i fråga om sådana ogifta personer som enligt 65 § KL behandlas som gifta skattskyldiga.

Avdragsförbudet i 20 § KL gäller dock inte de fall där båda makarna kan sägas stå för verksamheten. Vardera maken beskattas då för den del av inkomsten från förvärvskällan som tillkommer honom. Det föreligger inte något hinder mot avdrag för lön om verksamheten utövas genom aktiebolag eller handelsbolag. Om såldes make är anställd i ett sådant bolag som ägs av andre maken har bolaget rätt att på vanligt sätt göra avdrag för lön och denna beskattas då också hos mottagaren.

Förvärvsavdrag enligt 46 § 3 mom. KL och 4 § 2 mom. Si medges även i de fall då makar, som har hemmavarande barn under 16 år, förvärvsarbetar under sådana förhållanden att faktisk sambeskattnings skall ske. En förutsättning är dock att inkomsten för den make som står för verksamheten utgör A-inkomst. Avdrag medges då med belopp motsvarande värdet av den medhjälpande makens arbetsinsats, dock högst med 1 000 kr.

Av betydelse för de faktiskt sambeskattade är vidare reglerna om s. k. *skattereduktion* i 2 § 4 mom. uppbördslagen (1953:272), UBL. Skattereduktion medges med 1 800 kr., om den skattskyldiges make saknar statlig taxerad inkomst. Skattereduktionen trappas av om den andre maken har sådan inkomst och upphör när denna uppgår till 4 500 kr. Om såldes den medhjälpande maken saknar eller bara har obetydlig skattepliktig inkomst är den make som står för verksamheten berättigad till skattereduktion.

I 20 § KL finns en spärr även för andra utbetalningar till make, såsom *periodiskt understöd*. Lagrummet kompletteras med regler i punkt 5 av anvisningarna till 46 § KL. Avdrag medges inte för periodiskt understöd till mottagare i givarens hushåll. För att belopp som utgivits till make eller förutvarande make skall vara avdragsgillt fördras dessutom att underhållsskyldigheten blivit reglerad mellan makarna.

2.3 Socialförsäkringsförmåner och avgiftsskyldighet

När makar arbetar tillsammans i jordbruk eller rörelse har vid sjukförsäkringen hittills tillämpats i viss mån andra principer än vid inkomsttaxeringen. Således har även vid faktisk sambeskattnings vardera makens inkomstandel behandlats som inkomst av annat förvärvsarbete och kunnat grunda rätt till *sjukpenning*.

Fr. o. m. inkomståret 1976 kommer *sjukförsäkringsavgift* att utgå med 8 % av försäkrads inkomst av annat förvärvsarbete än anställning. Till grund för beräkningen av avgiftsunderlaget läggs enligt 19 kap. 2 § andra stycket jämfört med 11 kap. 4 § lagen (1962:381) om allmän försäkring. AFL, den

försäkrades taxering till statlig inkomstskatt. I fråga om faktiskt sambeskattade påförs endast den make som står för verksamheten sjukförsäkringsavgift och hela inkomsten inräknas i princip i avgiftsunderlaget.

Reglerna om faktisk sambeskattning får direkt betydelse för makarnas *ATP-förmåner*. Till grund för beräkningen av pensionsgrundande inkomst ligger enligt 11 kap. 4 § AFL taxeringen till statlig inkomstskatt. Vid faktisk sambeskattning beräknas pensionsgrundande inkomst och pensionspoäng bara för den make som står för verksamheten. Motsvarande gäller vid beräkning av *ATP-avgift* (19 kap. 3 § tredje stycket AFL). Avgiften kommer för inkomståret 1976 att utgå med 11 % av pensionsgrundande inkomst. Vid beräkning av pensionsgrundande inkomst undantas de inkomstdelar som understiger ett basbelopp eller överstiger 7,5 gånger basbeloppet.

Hos den make som står för verksamheten uttas även *socialförsäkringsavgift till folkpensioneringen*. Avgiften beräknas på hela inkomsten och utgår år 1976 med 6,2 %. Vidare uttas *allmän arbetsgivaravgift* på den del av inkomsten som överstiger 18 000 kr. med 4 %.

Enligt lagen (1973:370) om *arbetslöshetsförsäkring* kan numera både egen företagare och den som uteslutande arbetar för sin make omfattas av försäkringen. När makar arbetar tillsammans i en förvärvsverksamhet är deras rätt till försäkringsskydd inte beroende av hur inkomsten beskattas utan sammanhänger med deras faktiska arbetsinsatser i verksamheten. Detta gäller även vid tillämpning av lagen (1973:371) om *kontant arbetsmarknadsstöd*. Make som är medlem i erkänd arbetslöshetskassa får betala egenavgift till kassan enligt vanliga regler. Även om en make betraktas som arbetsgivare till den andra blir han däremot inte avgiftsskyldig enligt lagen (1973:372) om *arbetsgivaravgift till arbetslöshetsförsäkringen* och det *kontanta arbetsmarknadsstödet* (3 § nämnda lag jämförd med 19 kap. 1 § fjärde stycket AFL).

Vid faktisk sambeskattning tas inte ut *arbetsgivaravgift till yrkesskadeförsäkringen*, *arbetarskyddsavgift* eller *lönegarantiavgift*.

2.4 Föräldrar och barn

Enligt 20 § andra stycket KL och 2 § Si medges inte avdrag för värdet av arbete, som i skattskyldigs förvärvsverksamhet utförts av hemmavarande barn under 16 år. I fråga om barn mellan 16 och 18 år får avdrag ske endast om barnet anses tillhöra arbetspersonalen. Så blir fallet om barnet haft en så stor skattepliktig inkomst att skatteplikt inträder enligt 51 § KL, vilket innebär att barnet måste ha en beskattningsbar inkomst på minst 100 kr. Inkomsten behöver dock inte ha förvärvats av barnet genom eget arbete.

För lön till barn över 18 år finns inga särskilda regler i skattelagarna. Vid taxeringen kan dock sådant avdrag begränsas till vad som är skäligt med hänsyn till barnets arbetsinsats och övriga omständigheter.

Som tidigare sagts medges inte avdrag för periodiskt understöd till mot-

tagare i givarens hushåll. Begränsningarna i avdragsrätten för lön till egna barn kan således inte kringgås genom periodiskt understöd så länge barnen är hemmavarande. Avdrag medges inte heller för periodiskt understöd till mottagare under 18 år eller vars utbildning inte är avslutad (punkt 5 av anvisningarna till 46 § KL). Ett begränsat undantag från avdragsförbudet finns i 46 § 2 mom. första stycket 4) KL, som medger avdrag med högst 2 500 kr. per barn och år för underhåll till icke hemmavarande barn under 18 år. I vissa fall kan avdrag medges även om barnet är äldre.

3 Företagsskatteberedningens delbetänkande Fåmansbolag (SOU 1975:54)

Om makar driver en verksamhet i bolagsform sker som nämnts ingen faktisk sambeskattnings utan en inkomstuppdelning kan ske med skattemässig verkan.

Företagsskatteberedningen har i sitt betänkande konstaterat att åtskilliga fåmansbolag torde ha bildats för att uppnå skattefördelar genom oriktig uppdelning av inkomster på familjemedlemmar och andra närstående. Detta gäller i hög grad verksamhet som är hänförlig till gruppen fria yrken men har även varit påtagligt beträffande bolag som bildats för administration och redovisning av inkomst av tillfälliga uppdrag och extrasysslor samt även rena anställningsinkomster. Även hos bolag som är att betrakta som företag i gängse mening har funnits en benägenhet att dela upp inkomsten på delägarens familjemedlemmar.

En mycket klar tendens har kunnat konstateras att till make föra över inkomster som vida överstiger rimlig ersättning för utfört arbete.

Beredningen har ansett det nödvändigt att regler införs som motverkar oriktig uppdelning av bolagsinkomst mellan delägare och närstående. Detta gäller i första hand mellan makar, men även mellan makar och barn. Förslagen avser lön från aktiebolag, handelsbolag eller ekonomisk förening.

Beträffande *lön till delägarers make* föreslår beredningen begränsningsregler som skall gälla när en delägare men inte hans medhjälpande make på grund av anställningsavtal, aktieinnehav eller på annan grund har en ledande ställning i bolaget. För att lön och andra förmåner skall beskattas hos medhjälpande make bör krävas att denne arbetat i bolaget minst *600 timmar* under kalenderåret. Arbetet skall dessutom vara förlagt till fast driftställe *utanför bostaden*. Om dessa förutsättningar föreligger får viss lön taxeras hos medhjälpande make. Lönen får dock inte överstiga *marknadsmässigt vederlag* och inte heller *en tredjedel* av makarnas sammanlagda inkomster från bolaget. Belopp, som i enlighet med det sagda inte skall beskattas hos biträdande make, taxeras hos delägaren. Begränsningsreglerna skall tillämpas även på skattskyldiga som sammanbor under *äktenskapsliknande former*. När förutsättningar för inkomstuppdelning inte föreligger men medhjälpande make ändå gjort viss arbetsinsats på bolagets fasta driftställe, skall andra

maken – om makarna har barn under 16 år – få förvärvsavdrag med högst 1 000 kr. enligt samma regler som f. n. gäller vid faktisk sambeskattnig.

I fråga om *lön till barn* föreslås att begränsningsreglerna i 20 § KL utsträcks att gälla även i fåmansbolagsfallen. Detta innebär att barn som är *under 16 år* ej självt beskattas för lön från bolaget. Är barnet *mellan 16 och 18 år* taxeras det för lön från bolaget under förutsättning att det har så stora inkomster att skatteplikt inträder enligt 51 § KL. I den mån barnet inte skall beskattas, taxeras den av makarna som har störst inkomst från bolaget för barnets lön från bolaget eller den del av denna lön som överstiger marknadsmässig ersättning. Beträffande lön till barn *över 18 år* har beredningen inte funnit tillräckliga skäl att ytterligare utvidga begränsningsreglerna, närmast med tanke på nuvarande möjligheter för skattemyndigheterna att ingripa mot oriktig lönesättning.

4 Skatteutredningens förslag

4.1 Inledning

Utredningen har uppskattat antalet familjer som inkomståret 1973 var föremål för faktisk sambeskattnig till 140 000, varav 60 000 jordbrukarfamiljer och 80 000 företagarfamiljer. Av dessa beräknas cirka 105 000 ha haft en sammanräknad inkomst understigande 40 000 kr.

Den faktiska sambeskattningen kan leda till att makar som arbetar tillsammans i en förvärvskälla får betala högre skatter och avgifter än de skulle göra om inkomsten fördelades mellan dem efter deras arbetsinsatser. Utredningen framhåller att, med de beskattningsregler som gäller inkomståret 1976, viss skatte- och avgiftsökning inträder när familjeinkomsten uppgår till ca 30 000 kr. Merbelastningen får dock betydelse först vid inkomster på ca 40 000 kr. Frågan har således enligt utredningen egentlig betydelse för ca 35 000 familjer.

För att bedöma den faktiska sambeskattningens individuella betydelse för inkomstbeskattnig och avgiftsuttag har de skatter och avgifter, som makar enligt nuvarande regler betalar vid faktisk sambeskattnig, jämförts med de skatter och avgifter som skulle utgå om inkomsten i stället vid beskattningen fördelades med hänsyn till makarnas arbetsinsatser. Jämförelsen bygger på beskattningsreglerna för inkomståret 1976. Beräkningarna avser makar utan sidoinkomster. Utredningen anger två huvudalternativ för en särbeskattnig.

Enligt det ena alternativet behandlas makarna som arbetsgivare/anställd. Detta anställningsalternativ innebär att beskattning och avgiftsuttag sker efter i princip samma regler som om den medhjälpande maken tagit anställning hos utomstående och ersatts av annan arbetskraft med lika stor lön.

Enligt det andra alternativet – delägaralternativet – behandlas makarna

som om de gemensamt bedrev verksamheten, dvs. som om båda var delägare i rörelsen eller jordbruket.

Av utredningens material framgår att den faktiska sambeskattningen – utom vid de allra lägsta inkomsterna – medför en merbelastning vid jämförelse med både anställningsalternativet och delägaralternativet. För makar med barn och med en familjeinkomst på 60 000 kr. varierar merbelastningen mellan 1 048 kr. och 5 104 kr. vid jämförelse med anställningsalternativet och mellan 1 031 kr. och 3 983 kr. vid jämförelse med delägaralternativet.

I dessa belopp ingår samtliga de egenavgifter och arbetsgivaravgifter som kommer i fråga vid faktisk sambeskattning respektive de båda jämförelsalternativen. Utredningen har även beräknat den merbelastning som förorsakas av faktisk sambeskattning med bortseende från ATP-avgifterna (egenavgifter och socialförsäkringsavgifter). Storleken av dessa avgifter har direkt samband med försäkringsförmånerna. En avgiftsökning motsvaras alltså i princip av en förstärkning av ATP-förmånerna och utgör då inte någon "merbelastning" i egentlig mening. Vid en sådan jämförelse uppkommer ingen mer betydande merbelastning förrän vid familjeinkomster på drygt 40 000 kr. Någon genomgående skillnad föreligger inte mellan de båda särbeskattningsalternativen.

Utredningen har även belyst den faktiska sambeskattningens konsekvenser för socialförsäkringsskyddet. Frågan har störst betydelse för ATP. Sjukförsäkringen berörs inte i samma utsträckning eftersom sjukpenninggrundande inkomst i dag kan tillgodoräknas även medhjälpande make. Däremot förvärvat inte medhjälpande make någon rätt till egen ålderspension enligt ATP. Å andra sidan blir ålderspensionen för den andre maken vanligen större vid faktisk sambeskattning än vid särbeskattning. Motsvarande gäller beträffande hustruns rätt till änkepension i de fall då mannen står för verksamheten.

Makarnas sammanlagda ålderspension enligt ATP – och även deras totala ATP-avgifter – blir större vid faktisk sambeskattning än vid särbeskattning så länge deras inkomst inte överstiger 8,5 gånger basbeloppet. Detta sammanhänger med att den del av inkomsten som understiger ett basbelopp inte är pensions- eller avgiftsgrundande samt att man vid faktisk sambeskattning bara gör ett men vid särbeskattning två basbeloppsavdrag. Vid familjeinkomst överstigande 8,5 gånger basbeloppet blir resultatet det motsatta.

4.2 Beskattningen av makar

4.2.1 Allmänna överväganden

Genom 1970 års skattereform skedde i princip en övergång till individuell beskattning av makars arbetsinkomst. Sambeskattningen behölls endast i begränsad omfattning bl. a. i fråga om kapitalavkastning. Särbeskattningen

infördes inte heller beträffande arbetsinkomster som förvärvas av en make vilken biträder i den andre makens förvärvsverksamhet.

Utredningen erinrar om att övergången till en i princip individuell beskattning av makars arbetsinkomster motiverades av såväl rättviseskäl som arbetsmarknadspolitiska skäl. Dåvarande sambeskattningsansågs ha sin grund i en gånge tids arbetsförhållanden.

Den beroendeställning som sambeskattningsansågs den gifta kvinnan borde inte längre accepteras. En beskattning av arbetsinkomsten oberoende av kön och civilstånd skulle underlätta för gift kvinna, som gjort uppehåll i sitt förvärvsarbete, att återinträda i förvärvslivet och skulle göra hennes beskattning oberoende av storleken av mannens inkomst. Samtidigt syftade den individuella beskattningen till att åstadkomma en rättvisare fördelning av skattebelastningen mellan gifta och ogifta inkomsttagare.

Utredningen har enligt sina direktiv haft att utgå ifrån att den år 1970 antagna individuella beskattningsprincipen kommer att bestå. Enligt utredningen talar flera av de skäl, som motiverade att denna princip fördes in, även för någon form av särbeskattningsansågs i de fall då faktisk sambeskattningsansågs sker. Inkomsten av verksamheten utgör helt eller delvis ett resultat av båda makarnas arbetsinsatser och enligt civilrättsliga regler kan medhjälpande make ha rätt till viss andel av inkomsten. Man pekar även på det förhållandet att skatte- och avgiftsbelastningen blir större för makar som är föremål för faktisk sambeskattningsansågs än för ogifta, som arbetar tillsammans i en förvärvskälla, eller för makar, som arbetar i olika förvärvskällor. Den faktiska sambeskattningsansågs medför en merbelastning som kan bli betydande vid familjeinkomster över 40 000 kr.

Utredningen erinrar också om att avdragsrätten för premie för makes pensionsförsäkring numera upphört och att ytterligare begränsningar i avdragsrätten nyligen föreslagits av livförsäkringsskattekommittén (SOU 1975:21). Vid faktisk sambeskattningsansågs kan medhjälpande make i regel inte utnyttja sin rätt till avdrag för premie för egen pensionsförsäkring, vilket således minskar möjligheterna till tryggad pensionering. Medhjälpande make förvärvar inte heller genom sitt arbete någon rätt till egen ATP. Detta kan vara en väsentlig olägenhet t. ex. efter äktenskapsskillnad. Enligt utredningen har medhjälpande maken ett befogat anspråk på att få möjlighet att genom sitt arbete åt andra maken förvärva egen pensionsrätt.

Flera skäl kan alltså enligt utredningens mening anföras för att söka medge någon form av inkomstuppdelning om båda makarna verkligen gjort arbetsinsatser i enderas förvärvsverksamhet. Samtidigt måste man emellertid beakta att makar i ett särbeskattningsansågs system kan skaffa sig obehöriga skatteförmåner genom att fördela inkomsten på ett sätt som inte svarar mot arbetsinsatserna. Detta har också tidigare varit den främsta orsaken till att inte upphäva den faktiska sambeskattningsansågs. Utredningen erinrar om att företagsskatteberedningen ansett sig kunna konstatera att skattskyldiga i betydande omfattning sökt skaffa sig obehöriga skattevinster genom oriktig

fördelning av bolagsinkomster på familjemedlemmar och andra närstående. Vid en reform måste man således tillse att det inte öppnas möjligheter till samma slags missbruk som förekommit i fåmansbolagsfallen; reglerna om inkomstuppdelning och särbeskattning måste göras relativt restriktiva.

I betänkandet erinras om att beskattningsresultatet för makar som gemensamt bedriver förvärvsverksamhet i hög grad beror av företagsform. Faktisk sambeskattning sker, om den ena maken står för en verksamhet som bedrivs under enskild firma och den andra maken har ställning som medhjälpare. Inkomstuppdelning och särbeskattning medges däremot om makarna står för verksamheten (enkelt bolag) eller denna bedrivs av makarna genom juridisk person (handelsbolag, aktiebolag).

Enligt utredningen framstår det därför som angeläget att nya regler ges en sådan utformning att beskattningsresultat i görlig mån inte påverkas av företagsformen. Detta neutralitetskrav kan enligt utredningen anföras som ett ytterligare skäl för att söka medge inkomstuppdelning för faktiskt sambeskattade makar. Kravet på neutralitet innebär också att inkomstuppdelning inte bör ske i större utsträckning i dessa fall än vid verksamhet som bedrivs i enkelt bolag eller genom handelsbolag och aktiebolag. Utredningen har också sökt utforma sina särbeskattningsregler så att de inte ger större möjligheter till inkomstuppdelning än de regler företagsskatteberedningen föreslagit för fåmansbolagsfallen.

4.2.3 Förslagets tillämpningsområde

Utredningens förslag bygger på att den ene maken i princip skall beskattas för hela inkomsten om inte den andra gjort en viss minsta arbetsinsats i verksamheten. Reglerna är avsedda för de s. k. *medhjälparfallen*, där den ene maken framstår som den egentlige företagaren och den andra maken haft en mer biträdande funktion. Reglerna är däremot inte tillämpliga om båda makarna verkligen utövar eller står för verksamheten, s. k. *gemensam verksamhet*.

Avgörande för gränsdragningen skall vara att den ene maken framstår som den egentlige företagaren. Är så fallet föreligger ett medhjälparfall. Den omständigheten att båda makarna äger del i förvärvskällan medför inte att gemensam verksamhet skall anses vara för handen. Om nämligen den ene maken med hänsyn till sin arbetsinsats, företagsledning, utbildning m. m. är den som i realiteten står för verksamheten, bör han trots den delade äganderätten vid beskattningen kunna anses ensam driva verksamheten och andra maken behandlas som medhjälpare. Sådana regler är enligt utredningen nödvändiga för att man inte skall öppna möjligheter för makarna att genom en så pass enkel åtgärd som en uppdelning av äganderätten sätta begränsningsreglerna för medhjälparfall ur spel.

Utredningen framhåller att gränsdragningen avses få betydelse endast för möjligheterna att särbeskatta medhjälpare för viss arbetsinkomst.

från den verksamhet i vilken båda makarna deltar. Äger medhjälpande make del i förvärvskällan, bör hinder inte föreligga att taxera honom – förutom för arbetsinkomst när förutsättningarna för detta är uppfyllda – även för belopp som han kan uppbära i egenskap av ägare eller i övrigt på grund av sin kapitalinsats. Sådant belopp måste dock behandlas som B-inkomst och sambeskattas.

Gränsen mellan medhjälpfall och gemensam verksamhet får enligt utredningen bestämmas med hänsyn till en rad faktorer. Av betydelse är makarnas *arbetsinsatser*. I verksamhet som går ut på att tillhandahålla specialiserade tjänster (läkare, arkitekt, konsult m. fl.) bör det ha avgörande betydelse om en eller båda makarna utför dessa tjänster. Särskilt avseende måste också fästas vid om en eller båda makarna svarar för företagsledningen, den ekonomiska planeringen m. m. Viktigt är också vem som utåt – dvs. gentemot leverantörer, kunder m. fl. – företräder verksamheten.

I de fall då det krävs att den som utför den huvudsakliga verksamheten har *särskild kompetens*, specialistutbildning, legitimation e. d. ligger det i linje med det nyss anförda att fästa avgörande vikt vid om en eller båda makarna uppfyller detta krav.

I förhållande till arbetsinsatser, kompetens m. m. bör däremot regelmässigt *kapitalinsatsen* tillmätas underordnad betydelse.

Även andra faktorer bör kunna påverka bedömningen, bl. a. förhållanden av mer formell juridisk natur. I vissa fall kan det vara befogat att ta hänsyn till vem av makarna som är registrerad som firmainnehavare. Vidare kan det beträffande makar, som driver jordbruk på arrenderad fastighet, ha betydelse om en eller båda formellt innehar arrenderätten.

4.2.4 Beskattni ng i medhjälpfallen

För de fall den ena maken får anses ensam stå för verksamheten medan andra maken har ställning som medhjälpare föreslår utredningen att vissa krav skall vara uppfyllda för att medhjälpande maken skall beskattas för sin arbetsinsats. Förslagen är begränsade till förvärvskällorna jordbruksfastighet och rörelse.

Utredningen har ansett att det inte är möjligt att göra beskattni ng av den medhjälpande maken beroende av den faktiska omfattningen av hans civilrättsliga anspråk eller den ersättning han faktiskt uppburit. I stället har utredningen uppställt andra villkor för inkomstuppdelning, främst med avseende på arten och omfattningen av medhjälpande makes arbetsinsats. Är dessa villkor uppfyllda bör inkomstuppdelning ske inom den angivna ramen oberoende av vilket ersättningsbelopp medhjälpande make faktiskt uppburit eller varit berättigad att uppbära.

En grundläggande förutsättning för särbeskattni ng skall vara att den medhjälpande maken verkligen utfört visst arbete i förvärvskällan. Vissa krav har därför uppställts både beträffande de arbetsuppgifter som medhjälpande

make utfört och beträffande den arbetstid som han lagt ner i verksamheten.

I likhet med företagsskatteberedningen har man ansett det nödvändigt att uppställa restriktiva regler beträffande *arbetsuppgifterna*. Förslaget innehåller ett krav på att arbetsuppgifterna utförts utanför själva bostaden. Endast i särskilda fall bör enligt utredningen undantag medges från denna regel. Så kan vara fallet om särskild arbetslokal för verksamheten saknas. Verksamhetens art och liknande omständigheter kan dock motivera att medhjälpande make i hemmet utför ifrågavarande arbetsuppgifter. Bedrivs verksamheten på den fastighet där makarna bor kan särskilt inrättad affärs- eller kontorslokal inte anses ingå i bostaden.

När det gäller *arbetstiden* har utredningen ansett det nödvändigt att, med hänsyn till kontrollsvårigheterna och önskemålet att begränsa antalet skatteprocesser och förhindra skatteflykt, från inkomstuppdelning utesluta sådana fall där medhjälpande make visserligen gjort en arbetsinsats men denna inte varit av relativt betydande omfattning. Utredningen har liksom företagsskatteberedningen funnit 600 arbetstimmar per år utgöra en lämplig avvägning.

Den som vill att inkomstuppdelning och särbeskattning skall ske, måste göra sannolikt att medhjälpande make verkligen utfört den erforderliga arbetsinsatsen. I vissa fall torde det redan efter en relativt summarisk utredning vara möjligt att konstatera om förutsättning för inkomstuppdelning föreligger. I andra fall kan det vara nödvändigt att begära detaljerade uppgifter om hur verksamheten är organiserad och hur de olika arbetsuppgifterna fördelas mellan makarna.

Även andra förhållanden som har betydelse för bedömningen måste enligt utredningen beaktas, t. ex. relationen mellan antalet anställda och verksamhetens omfattning och en sådan omständighet som att någondera maken har förvärvsarbete vid sidan av det jordbruk eller den rörelse där frågan om inkomstuppdelning är aktuell. Av betydelse är också om medhjälpande make gjort inkomstanmälan till allmän försäkringskassa och i vederbörlig ordning betalat preliminärskatt.

Utredningen föreslår att inkomstuppdelningen skall vara obligatorisk. Den framhåller att det inte kan anses riktigt att makar, som arbetar tillsammans i en förvärvskälla, skall ha större möjligheter än andra förvärvsarbetande makar att välja mellan sam- och särbeskattning. Från social synpunkt är det också angeläget att medhjälpande make tillgodoräknas pensionspoäng för ATP även i de fall då särbeskattningen inte leder till lägre skatt än sambeskattning. Utredningen nämner att det dock i praktiken endast undantagsvis torde komma i fråga att genomföra inkomstuppdelning för makar som inte tidigare varit särbeskattade och inte vill ha inkomstuppdelning.

När det gäller vilket belopp som skall beskattas hos medhjälpande make bör enligt utredningen utgångspunkten vara en marknadsmässig ersättning. Det får också anses rimligt att begränsa medhjälpande makes arbetsinkomst till en tredjedel av nettointäkten och att alltså i princip förbehålla den make,

som står för verksamheten, två tredjedelar som ersättning för hans företagsledning och övriga insatser i verksamheten. En motsvarande begränsning har företagsskatteberedningen förordat i fåmansbolagsfallen.

Marknadsmässig ersättning bör enligt utredningen i princip motsvara avtalsenlig lön för det utförda arbetet. En korrekt beräkning förutsätter egentligen uppgift om den totala arbetstiden, specificering av vilken tid som ägnats åt olika slags arbetsuppgifter samt en bedömning av vad som utgör avtalsenlig lön för de olika uppgifterna. Utredningen har övervägt möjligheterna att undvika dessa svårigheter genom att uppställa mer schablonmässiga normer för beloppsbestämningen. Man har dock avvisat detta och i stället, i likhet med företagsskatteberedningen, förordat bestämmelsen om marknadsmässig ersättning. Begränsningen till en tredjedel av nettointäkten torde också enligt utredningen i hög grad förenkla tillämpningen. I många fall är den totala nettointäkten inte större än att man kan utgå ifrån att en tredjedel inte utgör en för hög ersättning för en arbetsinsats som dock skall motsvara minst 600 arbetstimmar.

Om medhjälpande maken uppburit sjukpenning eller föräldrapenning under del av året föreslås att det antal arbetstimmar som bör tillgodoräknas medhjälpande make får bestämmas med hänsyn till hans arbetsinsats under tiden närmast före den period då han varit sjukskriven eller uppburit föräldrapenning. Eljest bör kravet på 600 timmar per år upprätthållas.

För beskattningen av makens inkomst har utredningen övervägt att behandla denna antingen som inkomst av tjänst eller beroende på verksamheten som inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse. Motsvarande fråga uppkommer i socialförsäkringshänseende.

Enligt utredningen talar starka praktiska skäl för att man tillämpar en och samma regel för samtliga medhjälpfall. Vid beskattningen bör alltså medhjälpande makes inkomst genomgående behandlas antingen som tjänsteinkomst eller som inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse. I socialförsäkrings- och avgiftshänseende bör man på motsvarande sätt välja antingen alternativet inkomst av anställning eller alternativet inkomst av annat förvärvsarbete. Valet har stått mellan två huvudalternativ. Det ena, *anställningsalternativet*, innebär att den make, som står för verksamheten, vid taxeringen får göra omkostnadsavdrag för det belopp, som beskattas hos medhjälpande make, samt att beloppet hos denne beskattas som inkomst av tjänst. Vid socialförsäkring och avgiftsuttag innebär alternativet att den make som står för verksamheten behandlas som arbetsgivare och att beloppet behandlas som inkomst av anställning för medhjälpande make. Det andra huvudalternativet, *delägaralternativet*, innebär vid beskattningen att nettointäkten av verksamheten beräknas utan avdrag för värdet av medhjälpande makes arbetsinsats. Därefter fördelas nettointäkten mellan makarna inom den av utredningen föreslagna ramen. Båda makarnas inkomster taxeras som härrörande från den förvärvskälla – jordbruksfastighet eller rörelse – i vilken de är verksamma. Alternativet innebär vidare att vardera makens

inkomstandel behandlas som inkomst av annat förvärvsarbete i socialförsäkrings- och avgiftshänseende.

Utredningen har av praktiska skäl valt delägaralternativet. Detta innebär inte att medhjälpande make i alla avseenden skall behandlas som delägare vid inkomstbeskattningen. Bestämmelserna om avdrag för avsättning enligt skogskontolagen (1954:142) har inte ändrats i denna riktning. Utredningen föreslår att inkomstuppdelning skall ske mellan makarna före eventuellt avdrag för avsättning till skogskonto. Sedan inkomstuppdelningen skett kan den make som står för verksamheten få avdrag endast inom ramen för den del av nettointäkten som beskattas hos honom. Om även medhjälpande make äger del av fastigheten, bör avdrag medges enligt de regler som tillämpas för delägare av jordbruksfastighet. Motsvarande bedömning redovisas i fråga om lagen (1951:763) angående beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst.

Det avgiftsfria beloppet enligt 4 § lagen (1968:419) om allmän arbetsgivaravgift på 18 000 kr. bör enligt utredningen anpassas till de nya reglerna för inkomstuppdelning. Ett för makarna gemensamt fribelopp på 18 000 kr. föreslås i fråga om inkomst av verksamhet i vilken båda deltar, oavsett om det gäller medhjälpfall eller gemensam verksamhet. Om endera eller båda makarna även driver jordbruk eller rörelse, vari andra maken inte deltar, bör han kunna få tillgodoräkna sig ytterligare fribelopp, dock att hans sammanlagda avdrag inte får överstiga 18 000 kr.

4.2.5 Beskattning vid gemensam verksamhet

De regler som föreslås för medhjälpfallen är inte användbara vid gemensam verksamhet. En utgångspunkt för inkomstuppdelningen vid gemensam verksamhet är vad makarna avtalat.

Skattemyndigheten måste – liksom f. n. är fallet – ha möjlighet att pröva om den avtalade inkomstuppdelningen är skälig med hänsyn till makarnas arbetsinsatser, kapitalinsatser och andra liknande faktorer. Enligt utredningen får det förutsättas att skattemyndigheten – på samma sätt som vid gränsdragning mellan medhjälpfall och gemensam verksamhet – gör en helhetsbedömning och prövar skäligheten av inkomstfördelningen med hänsyn till samtliga omständigheter som har samband med makarnas insatser i verksamheten och deras ansvar för denna.

Huruvida den inkomst som beskattas hos vardera maken skall behandlas som A- eller B-inkomst får bedömas enligt vanliga regler. Enligt 9 § 3 mom. Si utgör inkomst från jordbruksfastighet och rörelse A-inkomst under förutsättning att den skattskyldige varit verksam i förvärvskällan i ej blott ringa omfattning.

4.2.6 Särskilda frågor

När medhjälpande maken på grund av sin arbetsinsats i andra makens jordbruk eller rörelse själv beskattas för viss inkomst enligt förslaget bör denna inkomst behandlas som A-inkomst. Har makarna barn, kommer enligt gällande bestämmelser den make som har lägst A-inkomst att få *förvärvsavdrag*. F. n. är förvärvsavdraget lägre i fråga om inkomst från jordbruksfastighet än när inkomsten är hänförlig till rörelse eller tjänst. Utredningen föreslår att förvärvsavdraget bestäms till 25 % av nettointäkten, dock högst 2 000 kr. i samtliga fall.

Vid faktisk sambesättning innebär nuvarande regler om förvärvsavdrag att om makarna har barn under 16 år, den make som står för verksamheten får avdrag med belopp motsvarande värdet av medhjälpande makes arbete, dock högst 1 000 kr. Enligt utredningen bör dock i avvaktan på resultatet av den mer omfattande översyn av familjebeskattningen som pågår inom utredningen avdraget kvarstå i nuvarande form.

Utredningen föreslår också särskilda bestämmelser för det år äktenskap ingås eller upplöses. För tid innan makarna sammanlever bör reglerna för ogifta tillämpas. Fr. o. m. den tidpunkt då makarna gift sig och etablerat hushållsgemenskap bör däremot inkomstuppdelning få ske endast inom ramen för de nya reglerna om inkomstuppdelning mellan makar. Vid prövningen av om medhjälpande make uppnått erforderliga 600 arbetstimmar under beskattningsåret bör dock all arbetstid som han under året nedlagt i verksamheten medräknas, således även arbete som utförts innan hushållsgemenskapen förelåg.

För de fall makarna lever åtskilda har man knutit an inkomstuppdelningen till reglerna om avdrag för periodiskt understöd. De föreslagna begränsningarna kommer då att gälla intill dess makarnas ekonomiska gemenskap upphört och underhållsfrågan reglerats mellan dem. Sker det under löpande beskattningsår, bör för tid innan underhållsfrågan reglerats inkomstuppdelningsreglerna för makar fortfarande tillämpas och för tid därefter reglerna för ogifta.

Utredningen föreslår däremot ingen ändring av det skatterättsliga äktenskapsbegreppet i 65 § sista stycket KL. Huruvida med makar bör likställas även andra än de som lever tillsammans och som tidigare varit gifta med varandra eller gemensamt har eller har haft barn är en fråga som enligt utredningen är av sådan natur att den lämpligen bör prövas i samband med att familjebeskattningen blir föremål för en mer omfattande översyn.

Reglerna om inkomstuppdelning i medhjälpparfallen innebär att viss del av betalningsansvaret för skatter och avgifter förs över från den make som står för verksamheten till medhjälpande make. Den make som står för verksamheten är i normalfallet ägare till det i denna nedlagda egna kapitalet. Den schabloniserade inkomstuppdelningen innebär vidare att medhjälpande maken kan beskattas för ett inkomstbelopp som han i själva verket inte förfogat över. För att inte försämra det allmännas möjligheter att utfå skatte-

och avgiftsfordringar föreslås ett solidariskt betalningsansvar för restförda inkomstskatter och avgifter, som belöper på medhjälpande makes andel av nettointäkten.

4.3 Beskattning av föräldrar och barn

Företagsskatteberedningen har som tidigare nämnts lagt fram förslag beträffande beskattningen av lön till barn till delägare i fåmansbolag.

Utredningen föreslår en uttrycklig föreskrift att avdrag skall medges endast till den del lönen kan anses motsvara marknadsmässigt vederlag för barnets arbete. Beträffande barn mellan 16 och 18 år gäller f. n. att de räknas till arbetspersonalen, om de deltagit i arbetet och har inkomst som föranleder skatteplikt enligt 51 § KL. Den inkomst som föranleder skatteplikt behöver inte härröra från barnets arbete utan kan utgöra t. ex. avkastning av kapital. Enligt utredningens mening är det befogat att i fortsättningen fordra att barnet arbetat i föräldrarnas förvärvsverksamhet i sådan omfattning att skatteplikt skulle inträda redan på grund av inkomsten av detta arbete och således utan att övriga inkomster beaktas.

Utredningen anser att de regler som rör barn mellan 16 och 18 år bör skärpas i ytterligare ett avseende. Lön som utbetalats under tid då barnet bedrivit heltidsstudier eller undergått annan utbildning på heltid bör inte vara avdragsgill för föräldern eller beskattas hos barnet. Avdragsförbudet bör gälla t. ex. lön som under terminen betalas till barnet för arbete som uppgetts ha skett under veckoslut och helger. Avdrag bör dock kunna medges för lön avseende arbete som utförts under längre uppehåll, t. ex. vanliga sommarferier. För att undvika gränsdragningssvårigheter föreslås att uppehållet skall ha en varaktighet av minst en månad. De nu angivna begränsningarna föreslås även gälla barn över 18 år. Man kan här enligt utredningen jämföra med förbudet mot avdrag för periodiskt understöd till mottagare vars utbildning inte är avslutad.

Avdragsreglerna i 20 § KL avser f. n. endast hemmavarande barn. Den omprövning av dessa regler som skatteutredningen föreslagit har föranletts av önskemålet att söka förhindra skatteflykt genom obehörig inkomstuppdelning mellan föräldrar och barn. Från denna synpunkt har utredningen inte funnit tillräckliga skäl att göra skillnad mellan hemmavarande och icke hemmavarande barn utan föreslår att bestämmelserna i 20 § KL görs tillämpliga även på icke hemmavarande barn.

4.4 Kostnadsberäkning m. m.

Med utgångspunkt från utredningens uppskattning av antalet skattskyldiga, som år 1973 blev föremål för faktisk sambeskattnings och från de antaganden, som gjorts om förhållandena inkomståret 1976, har man uppskattat att skatteuttaget år 1976 (= 1977 års taxering) vid genomförande av ut-

redningens förslag blir ca 100 milj. kr. lägre än vid oförändrade regler. Av beloppet faller drygt hälften på kommunerna. Det understryks att underlaget för beräkningarna är mycket osäkert.

Utredningen framhåller att det är önskvärt att de föreslagna reglerna börjar tillämpas samtidigt med de regler som företagsskatteberedningen föreslagit beträffande lön från fåmansbolag. Beredningen har utgått ifrån att dess förslag kan träda i kraft den 1 januari 1976 och tillämpas första gången vid 1977 års taxering. Detsamma bör då såvitt möjligt gälla beträffande skatteutredningens förslag.

5 Remissyttrandena

5.1 Allmänt

Utredningens överväganden angående ett avskaffande i huvudsak av den faktiska sambeskattningen har allmänt godtagits av remissinstanserna. Man har också från principiella utgångspunkter ansett utredningsförslagen riktiga.

RSI anser de skäl utredningen framfört för att ta upp och söka lösa de problem som sammanhänger med den faktiska sambeskattningen vara väl underbyggda. *Kammarrätten i Stockholm* hälsar med tillfredsställelse att förslag framlagts för att åstadkomma större jämlikhet mellan faktiskt sambeskattade och andra skattskyldiga. *RFV* finner det vara i princip tillfredsställande att möjlighet öppnas för ifrågasvarande makar att i likhet med egna företagare och anställda genom arbetsinsats erhålla ett försäkringskydd. Verket erinrar dock om att förslaget i fråga om tilläggs pensioneringen medför att den pensionsgrundande inkomsten blir lägre för flertalet berörda försäkrade. *Länsstyrelsen i Stockholms län* framhåller som en värdefull konsekvens av förslaget att en av de större skattemässiga skillnaderna mellan enskilda näringsidkare och bolagsfall elimineras. I samma riktning uttalar sig *länsstyrelserna i Södermanlands och Västerbottens län* samt *TOR*.

Förslagen har mottagits positivt också av instanser som företräder näringslivet. Man har emellertid ansett de föreslagna reglerna alltför restriktiva. *LRF* framhåller således att utredningen inte bara i betydande utsträckning velat konservera de kritiserade orättvisorna utan även infört skärpningar. framför allt i fråga om lön till barn, som arbetar i föräldrarnas verksamhet. Delvis likartade överväganden redovisas i yttrandena från *SAF* och *SIF* samt *SHIO*.

Flera remissinstanser har pekat på sambandet mellan utredningens förslag och de förslag som lagts fram av företagsskatteberedningen i delbetänkandet "Fåmansbolag" (SOU 1975:54). Vikten av en samordning betonas av bl. a. *länsstyrelserna i Stockholms, Malmöhus och Örebro län*, *Landstingsförbundet, TOR* och *Sveriges advokatsamfund*. *LRF* redovisar dock annan mening och framhåller att de föreslagna reglerna för sambeskattningsfallen inte bör tillämpas där verksamheten drivs i bolagsform. *Fredrika-Bremer-förbundet* anser det ytterst beklagligt att utredningen inte helt avskaffat den faktiska

sambeskattningen utan utsträckt den även till verksamheter bedrivna i bolagsform.

Utredningsförslaget avser förvärvskällorna jordbruk och rörelse. Denna begränsning har i regel godtagits eller lämnats utan erinran. *Länsstyrelsen i Östergötlands län* understryker vikten ur kontrollsynpunkt av att förslagen begränsas till nämnda förvärvskällor.

Även om det övervägande antalet remissinstanser tillstyrker en inkomstuppdelning, riktas likväl kritik mot den närmare utformningen av reglerna. Endast ett mindre antal remissinstanser har godtagit förslagen i allt väsentligt. Hit hör *majoriteten inom länsstyrelserna i Älvsborgs och Örebro län*, *länsstyrelsen i Jämtlands län*, med undantag för en del av förslaget beträffande lön till barn. *LO*, *majoriteten inom Landstingsförbundet* och *Svenska kommunförbundet*, vilka dock framhåller att kommunerna måste kompenseras för skattebortfall, samt *TCO*. Genomgående tar annars kritiken sikte på att möjligheterna till särbeskattning givits en alltför snäv eller eljest olämplig utformning. Flertalet remissinstanser godtar dock att några begränsningar måste finnas med tanke på riskerna för missbruk. *LRF* anser dock att reglerna i detta sammanhang bör utformas på så sätt att var och en beskattas för sin inkomst. Den omständigheten att ett fåtal kan tänkas missbruka bestämmelserna bör inte få hindra att regler införs som är motiverade för det stora flertalet lojala skattskyldiga. Likartade synpunkter redovisar bl. a. *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*.

5.2 Makars beskattning

5.2.1 Medhjälparfäll

Enligt förslaget skall gift person, som arbetar i makens jordbruk eller rörelse minst 600 timmar per år, beskattas för den del av nettointäkten av förvärvskällan som motsvarar marknadsmässigt vederlag för arbetsinsatsen, dock högst en tredjedel av nettointäkten. Arbete som utförts i makarnas bostad skall normalt inte få medräknas. Inkomsten skall behandlas som A-inkomst.

Vid remissbehandlingen har också meningar framförts om de förutsättningar som bör gälla för rätten till inkomstuppdelning. Vidare har en del remissinstanser pekat på svårigheterna för taxeringsmyndigheterna att kontrollera att förutsättningarna för särbeskattning är uppfyllda i det särskilda fallet.

I fråga om tidsgränsen 600 timmar har delade meningar redovisats. *Länsstyrelserna i Södermanlands, Östergötlands, Malmöhus, Jämtlands och Västerbottens län*, *LO*, *Landstingsförbundets* och *Svenska kommunförbundets majoriteter* samt *TCO* godtar förslaget i denna del. *Länsstyrelsen i Stockholms län* ifrågasätter om inte förslaget missgynnar mindre företag, där medhjälpande makes arbetsinsats kan vara en förutsättning för verksamhetens be-

drivande. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* förordar ytterligare överväganden med hänsyn bl. a. till tröskeeffekterna och nämner en andra gräns vid 300 timmar kombinerad med ett ytterligare maximum vid 1/6 av nettointäkten. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*, *LRF* och *SHIO* anger 300 timmar som en tänkbar gräns. *SAF* och *SIF* nämner 100 timmar och *Sveriges advokatsamfund* 400 timmar. En *minoritet inom länsstyrelsen i Älvsborgs län* nämner 800 timmar som utgör minimikrav för att medhjälpande make skall omfattas av arbetslöshetsförsäkringen. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* anser det dock inte troligt att en tidsgräns skulle minska kontrollsvårigheterna, begränsa antalet skatteprocesser eller förhindra skatteflykt.

Flera remissinstanser menar att en tillfredsställande avgränsning kan uppnås genom kravet på att medhjälpande makes arbetsinsats inte får tas upp till högre belopp än som är marknadsmässigt motiverat, eventuellt i förening med att högst 1/3 av nettointäkten kan hänföras till medhjälpande make. Denna mening framförs av *LRF*, som dock anser att de skattskyldiga skall kunna få frångå en sådan fördelningsprincip. *LRF* anser också att begränsningsregeln endast skall vara tillämplig i medhjälpfall och inte vid gemensam verksamhet eller i bolagsfall. *SAF* och *SIF* anser av rättviseskäl att endast rent praktiska begränsningsregler bör införas, såsom t. ex. att medhjälpande makes insats beaktas endast om den uppgått till minst 100 timmar per år. *Svenska företagens riksförbund*, *Familjeföretagens förening* och *SRS* anser ett krav på marknadsmässig ersättning vara nog. *Sveriges advokatsamfund* motsätter sig också 1/3-spärren och anser att den marknadsmässiga bedömningen bör vara vägledande. Samma åsikt framför bl. a. *länsstyrelsen i Södermanlands län*, närmast med hänsyn till vikten av att medhjälpande makes socialförsäkringsskydd får en tillfredsställande utformning. Likartad mening uttalar *SHIO*. *Fredrika-Bremer-förbundet* anser att även makar med egen rörelse bör ha rätt till ersättning för utfört arbete oavsett vilken tid det omfattar och oavsett var det utförs. Kritik mot begränsningarnas utformning har också framförts av *reservanterna i länsstyrelsen i Örebro län* samt i *Landstingsförbundet* och *Svenska kommunförbundet*.

Förslaget att makes arbete för att beaktas, inte i annat än speciella fall får ha utförts i makarnas bostad, har fått ett blandat mottagande. *Länsstyrelserna i Östergötlands, Värmlands och Västerbottens län* anser kravet motiverat. En *minoritet inom länsstyrelsen i Älvsborgs län* godtar likaså förslaget och påpekar att det bör anges att i arbetsinsatsen inte får inräknas arbete med utspisning, representation, telefonpassning, körning av privatbil etc. En annan *minoritet inom samma länsstyrelse* anser dock att även arbete i bostaden bör kunna godtas. *Länsstyrelsen i Malmöhus län* finner förslaget ägnat att välla tillämpningssvårigheter och ifrågasätter om sådant arbete över huvud taget bör beaktas. Samma mening framför *TOR*. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* ifrågasätter om regeln är sakligt motiverad. *Kammarrätten i Stockholm* finner förslaget alltför rigoröst med tanke på att en medhjälpande make med exempelvis bokföringsutbildning mycket väl bör kunna handha

räkenskaper och bokföring i bostaden. Denna arbetsinsats bör inte bedömas annorlunda än arbete som utförts i en ladugård eller en verkstadslokal. Har vissa arbetsuppgifter ostridigt utförts skall de enligt *LRF* grunda rätt till individuell beskattning även om de utförts i hemmet. För småföretagare är det uteslutet att kräva särskilda arbetslokaler utom hemmet. Bostadsregeln kritiserar också av bl. a. *Familjeföretagens förening*, *Svenska företagares förening* och *SHIO*.

Om äktenskap ingås eller upplöses under beskattningsåret skall enligt förslaget olika regler gälla; reglerna för ogifta skall gälla för tid före och reglerna för gifta för tiden efter giftermålet och vice versa vid äktenskapets upplösning. Förslaget godtas av *länsstyrelserna i Jönköpings och Västerbottens län* samt *LRF*, men avstyrks av *kammarrätten i Stockholm*.

Utredningen har inte utsträckt det skatterättsliga äktenskapsbegreppet utöver vad som f. n. anges i 65 § KL utan ansett att frågan om eventuell utvidgning bör prövas i ett annat sammanhang. Denna uppfattning delas av *länsstyrelserna i Östergötlands, Värmlands och Västerbottens län*. *Länsstyrelsen i Södermanlands län* anser dock att rätten till inkomstuppdelning bör begränsas även för andra samlevnadsfall.

Om inkomstuppdelning skall få ske föreslås medhjälpande make bli beskattad enligt ett s. k. delägaralternativ. Detta förslag har genomgående godtagits av remissinstanserna. *Länsstyrelsen i Östergötlands län* berör här frågan hur oriktiga uppgifter i deklaration skall bedömas i skattetilläggs- och skattebrotts hänseende i de fall endast den ena av makarna är i företagsledande ställning. Den make som står för verksamheten bör i första hand vara ansvarig. Länsstyrelsen ifrågasätter om inte vissa ändringar bör ske i 116 a och 116 c §§ TL. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* avstyrker förslaget till ändring i skogskontolagen. En *minoritet inom länsstyrelsen i Älvsborgs län* avstyrker förslaget och menar att man eljest också bör hortse från skogskontouttag innan inkomstuppdelning sker.

När det gäller kontrollen framhåller *RSV* att taxeringsnämnderna har mycket små möjligheter att bedöma om arbete utförts minst 600 timmar och att därför de skattskyldigas uppgifter torde få godtas i praktiken. Likaså torde det många gånger bli svårt att avgöra vad som är marknadsmässig lön. Visserligen skulle förteckningar kunna tillhandahållas med uppgifter härom, men kvar står svårigheten att närmare identifiera den medhjälpande makens arbetsuppgifter. De fall där arbete i bostaden skall få godtas blir också enligt *RSV* mycket svårkontrollerade. Partiella revisioner är inte heller lämpliga för kontroll av hithörande frågor. Enligt *RSV* bör utredningens förslag till inkomstuppdelning inte föranleda lagstiftning. *RSV* framför i stället en regel enligt vilken inkomstuppdelning under vissa förutsättningar schablonmässigt skulle medges med viss procent av nettointäkten.

De farhågor som uttalas i *RSV*'s yttrande återfinns även i flera länsstyrelseyttranden, där man också nämner den ökade belastningen för taxeringsarbetet. *RFV* hänvisar till verkets erfarenheter av svårigheterna att

kontrollera tidsredovisning i arbetsgivaruppgifter. *Länsstyrelsen i Stockholms län* bedömer 600-timmarsregeln som mycket svårkontrollerad och ifrågasätter om den inte av bl. a. denna anledning bör utgå. *Länsstyrelsen i Östergötlands län* pekar på behovet av att någon form av löpande fört underlag för tidsåtgången finns. *Länsstyrelsen i Södermanlands län* anser det nödvändigt att en schablonregel införs för jordbrukens vidkommande och att RSV utfärdar anvisningar för beräkning av normallön i dessa fall. *Länsstyrelsen i Malmöhus län* önskar motsvarande anvisningar om marknadsmissigt vederlag för olika slag av arbeten.

5.2.2 Delägarfall och gemensam verksamhet

De föreslagna begränsningsreglerna kan bli tillämpliga även för den make som äger förvärvskällan, nämligen om andra maken kan sägas stå för verksamheten. Vad ägaremaken uppbär kan vid beskattningen vara antingen arbetsinkomst eller kapitalinkomst. I vissa fall kan det också tänkas att vad som uppbärs utgörs av både arbets- och kapitalinkomst. I sådant fall får en uppdelning ske på A- och B-inkomst.

Flera remissinstanser delar utredningens uppfattning att regler av detta slag kan vara påkallade för att hindra missbruk, men pekar på praktiska svårigheter. *Länsstyrelsen i Malmöhus län*, som anser att regeln är nödvändig som ett korrektiv mot olika arrangemang genom egendomsöverlåtelser, efterlyser dock klarare regler för behandlingen av avdrag för värdeminskning, för minskning av skogs ingångsvärde och för substansminskning genom uttag av naturtillgång. *Länsstyrelsen i Västerbottens län* anser att det bör finnas en möjlighet att särskilt beskatta make för uppburen kapitalavkastning. *LRF* anser att förslaget i denna del komplicerar lagstiftningen. Delägare i ett enkelt bolag bör inte behandlas som medhjälpare utan i stället beskattas för sin inkomst enligt gällande regler. Uppdelningen på A- och B-inkomst avstyrks; hela avkastningen bör beskattas antingen som det ena eller andra. *Kammarrätten i Stockholm*, *länsstyrelserna i Jönköpings* samt *Göteborgs och Bohus län* kritiserar också den föreslagna uppdelningen.

Enligt utredningsförslaget skall i de fall ingen av makarna intar företagsledande ställning var och en beskattas för sin andel av intäkten av förvärvskällan. Myndigheterna avses dock kunna pröva inkomstuppdelningens skälighet med hänsyn till arbets- och kapitalinsatser osv. För dessa fall skall således inte begränsningsreglerna gälla. Förslaget i denna del har i regel godtagits eller lämnats utan erinran.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anser att de regler som föreslagits för makar med gemensam verksamhet bör kunna byggas ut och göras tillämpliga på samtliga fall. Härigenom skulle särskilda regler för medhjälpfallen kunna undvaras. *Länsstyrelsen i Västerbottens län* anser att betydande problem uppkommer när det gäller att dra gränsen mellan gemensam verksamhet och medhjälpfall. Länsstyrelsen föreslår att medhjälpfallet

bör avse samtliga fall oavsett företagsform och oavsett om makarna framträder mer eller mindre klart som gemensamma företagare eller som egentlig företagare contra medhjälpande. Om makarna är gemensamma företagare skall de ha rätt att välja vem av dem som skall behandlas som den egentliga företagaren. Även en *minoritet inom länsstyrelsen i Älvsborgs län* anser att en uppdelning mellan medhjälpfall och gemensam verksamhet komplicerar taxeringsarbetet.

5.2.3 Speciella frågor.

Utredningen har föreslagit att förvärvsavdraget i fråga om inkomst av jordbruksfastighet höjs från 1 000 kr. till 2 000 kr. Det förvärvsavdrag på 1 000 kr. som tillkommer den, vars make utfört arbete i förvärvskällan, föreslås däremot inte ändrat.

RSV och *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* anser att förvärvsavdragen av bl. a. enkelhetsskäl överlag bör vara högst 2 000 kr. *LRF* tillstyrker den föreslagna höjningen men anser att förvärvsavdrag bör kunna medges makar med barn under 16 år med högst 2 000 kr. även om inkomstuppdelning inte skall ske. Om sådana barn saknas bör avdraget vara 1 000 kr.

Fribeloppet på 18 000 kr. enligt lagen om allmän arbetsgivaravgift föreslås anpassat till utredningens förslag i övrigt. Att inkomstuppdelning skall ske föreslås inte medföra en höjning av beloppet. I såväl medhjälpfall som vid gemensam verksamhet bör ett för makarna gemensamt belopp på 18 000 kr. gälla. *Svenska kommunförbundet* tillstyrker förslaget. *Kammarrätten i Stockholm* anser däremot att detta samtaxeringsliknande beräkningssätt vid gemensam verksamhet inte är motiverat. *Kammarrätten* föreslår att makarna tillgodoräknas vardera 18 000 kr. *LRF* godtar att beloppet beräknas gemensamt för makarna i medhjälpfall men inte eljest.

RSV anser i likhet med utredningen att reglerna i *AFL* om beräkning av sjukpenninggrundande inkomst bör ses över så att bättre överensstämmelse uppnås mellan förmåns- och avgiftssidan. *LRF* motsätter sig inte en sådan utredning, men betonar vikten av att egenföretagare ges fortsatt möjlighet att erhålla ett försäkringsskydd, som gör det möjligt att anställa vikarie under sjukdomstiden. *LRF* har även framhållit att egenföretagare bör få göra avdrag för socialförsäkringsavgifter i förvärvskällan och inte som allmänt avdrag.

Före utgången av år 1973 hade skattskyldig möjlighet att enligt särskilda övergångsbestämmelser med verkan i beskattningshänseende överlåta pensionsförsäkring till andra maken. Utredningen har ifrågasatt, utan att framlägga något förslag, om inte en möjlighet borde öppnas att i vissa fall återföra hithörande försäkringar. *LRF* anser att regler härom bör införas.

För att hindra missbruk har utredningen föreslagit att den make som står för verksamheten skall ansvara för den skatt som belöper på medhjälpande makes andel av inkomsten. Detta förslag har godtagits av

länsstyrelsen i Västerbottens län och *LRF*. I övrigt har förslaget kritiserats.

RSV påpekar att delvis likartade bestämmelser funnits tidigare men avskaffats. Verket franthåller bl. a. följande. Den av utredningen föreslagna bestämmelsen förutsätter att taxering skett och är således inte tillämplig i fråga om preliminär B-skatt, vilket inte är tillfredsställande. Den manuella uträkningen av ansvarighetsbeloppet blir besvärlig om andra poster än inkomstskatt ingår i den totalt debiterade skatten, om 80/85 %-reglerna blir tillämpliga eller om reglerna om ackumulerad inkomst skall tillämpas. Förslaget att erlagd skatt i första hand skall avse annat än skatt på inkomsten i rörelsen eller jordbruket kolliderar med stadgandet i 2 § 3 mom. UBL att betald skatt i första hand skall avse tilläggsavgift och i sista hand skattetillägg, förseningsavgift och annuitet på avdiktningsslån.

RSV påpekar vidare att en förutsättning för makeansvaret är att taxering skett enligt tredje stycket av anvisningarna till 52 § KL (medhjälpfall). I samband med indrivningen är det mycket svårt för kronofogdemyndigheten att få reda på detta, eftersom förhållandet inte framgår av inkomstlängden. *RSV* avstyrker förslaget eftersom personer med inkomst av rörelse eller jordbruksfastighet normalt är bosatta här i riket och möjlighet därför finns att genom införsel, utmätning eller på annat sätt driva in skatten hos den som taxerats för inkomsten.

RFV framför likartad kritik och pekar även på speciella svårigheter i fråga om tilläggsavgiften, bl. a. ATP. Enligt verket synes det också oklart om medhjälpande makes avgifter och skatter skall kunna indrivnas hos andra maken, i de fall där äktenskapet är upplöst, om hur indrivning skall ske, när maken avlidit, och om den ena makens överskjutande skatt automatiskt skall kunna tas i avräkning mot medhjälpande makes restförda skatter.

Makeansvaret avstyrks även av *länsstyrelsen i Södermanlands län* samt *S:AF* och *SIF*.

5.3 Föräldrar och barn

Utredningen har förordat begränsade möjligheter till avdrag för lön till barn. Avdraget avses inte få överstiga marknadsmässigt vederlag. Avdrag skall inte medges för lön till barn över 16 år såvitt avser arbete under studietid. För avdrag för lön till barn mellan 16 och 18 år skall dessutom fordras att barnets inkomst av arbete hos föräldrarna är tillräckligt stor för att leda till skatteplikt. Reglerna föreslås omfatta även icke hemmavarande barn.

Länsstyrelserna i Jönköpings, Örebro och Västerbottens län, Landstingsförbundet och *Sveriges advokatsamfund* godtar utredningens förslag. Yttrandena från länsstyrelsen i Örebro län och Landstingsförbundet är inte enhälliga.

Den föreslagna skärpningen i fråga om lön till barn mellan 16 och 18 år avstyrks av *kammarrätten i Stockholm*. Kammarrätten godtar förslagen i övrigt men ifrågasätter om inte 105 § TL bör vidgas till att avse även

överföringar mellan föräldrar och barn. *Länsstyrelserna i Stockholms och Malmöhus län* kritiserar också förslagen i förevarande del. *RSI*, där en majoritet tillstyrkt förslagen beträffande lön till barn, anser att avdragsrätten bör anknytas till att barnet genom sitt arbete hos föräldrarna uppnår en behållen inkomst av minst 900 kr.; först då utgår nämligen skatt. Även *länsstyrelsen i Södermanlands län* anser att det i lagtext bör anges hur stort belopp som erfordras för att skatteplikt skall inträda. *Länsstyrelsen i Värmlands län* anser den föreslagna skärpningen befogad.

Förslagen i fråga om barn över 16 år som studerar har kritiserats av flera remissinstanser. *Länsstyrelsen i Stockholms län* ställer sig tveksam härtill eftersom lagstiftningen kompliceras. Enligt länsstyrelsen har utredningen bortsett från den vanliga kombinationen av studier och arbete på deltid. Länsstyrelsen har däremot inget att invända mot att reglerna görs tillämpliga även på icke hemmavarande barn. Även *TOR* betonar de betydande kontrollsvårigheterna i dessa fall. *Länsstyrelsen i Södermanlands län* framhåller att det i många fall – t. ex. vid företagarens sjukdom – skulle vara obilligt att inte beakta arbete som utförts av studerande barn. Avdragsrätten bör behållas i sådana fall, dock med den begränsningen att avdrag endast medges för lön som kan anses motsvara marknadsmässigt vederlag. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* tillstyrker anknytningen till marknadsmässigt vederlag men avstyrker, under hänvisning till vad reservanterna i utredningen anfört, förslagen i övrigt. Även *länsstyrelserna i Värmlands och Jämtlands län* motsätter sig begränsningarna i avdragsrätten för lön till studerande barn. Sistnämnda länsstyrelse anser att förslaget diskriminerar skattskyldiga på små orter utan differentierat näringsliv. Förslaget avstyrks även av en minoritet inom *länsstyrelsen i Älvsborgs län*, som nämner att förbudet lätt kan kringgås genom att föräldrar med studerande barn "byter" barn. *LRF* avstyrker de föreslagna skärpningarna beträffande lön till barn. När det gäller lantbruk är barnen väl förtrogna med förekommande arbetsuppgifter och kan göra väsentliga arbetsinsatser utan nämnvärd handledning. Enligt *LRF* saknas det vidare skäl att generellt utesluta avdragsrätt för lön till barn under 16 år.

Förslagen avstyrks även av *Familjeföretagens förening*, *SAF* och *SIF*, *Svenska företagares riksförbund* samt *SHIO*. *RFV* nämner att på socialförsäkringsområdet gäller f. n., att barn som mot ersättning utför arbete för föräldrarnas räkning, i princip är att anse som arbetstagare oavsett ålder, men att hemmavarande barn i fråga om yrkesskadeförsäkringen är undantagna från försäkringen, om de inte har en årsinkomst av förvärvsarbete på minst 1 800 kr. Arbetsgivaravgifter för lön till hemmavarande barn skall inte erläggas om arbetsgivaren inte får göra avdrag för lönen.

RFV utgår från att de skärpta avdragsbestämmelserna skall slå igenom även på avgiftsområdet; i så fall måste ordet "hemmavarande" utgå i samtliga de lagbestämmelser, som reglerar arbetsgivares skyldighet att erlägga arbetsgivaravgifter för i verksamheten sysselsatta barn. Utan att ingå på frågan

om det berättigade i skärpningen av avdragsreglerna framhåller verket att de förefaller vara väl komplicerade. Verket pekar på svårigheterna att kontrollera, t. ex. att en till barnet utgiven lön verkligen endast avser arbete under sommarferierna. För föräldern/arbetsgivaren kan det också vid tidpunkten för avlämnandet av arbetsgivaruppgift – dvs. i januari månad näst efter utgiftsåret – i vissa fall bli svårt att bedöma om ett yrkat avdrag för lön till barn kommer att godtas och om barnet i så fall skall tas med i arbetsgivaruppgiften.

6 Föredraganden

6.1 Inledning

Genom 1970 års skattereform upphörde sambeskattningen att vara grundläggande princip på familjebeskattnings område. I stället infördes individuell beskattning av makar såvitt gäller arbetsinkomst. En form av sambeskattning behölls beträffande kapitalinkomst för att hindra makar att skaffa sig skatteförmåner genom transaktioner sinsemellan.

Ett inslag av sambeskattning kvarstod emellertid beträffande vissa arbetsinkomster. I de fall en gift person biträder i makens jordbruk eller rörelse medges inget avdrag vid beskattningen för värdet av detta biträde. Den make som driver verksamheten blir beskattad för hela nettointäkten som alltså här är resultatet av båda makarnas arbetsinsats. Detta kallas för faktisk sambeskattning. Motsvarande gäller i fråga om lön till hemmavarande barn i vissa fall.

Enligt sina direktiv har 1972 års skatteutredning (Fi 1972:02) att behandla även den faktiska sambeskattningen. Årets riksdag har hemställt om förslag till avveckling av den faktiska sambeskattningen. Vidare har företagsskatteberedningen (Fi 1970:77) i ett delbetänkande (SOU 1975:54) Fåmansbolag lagt fram förslag rörande den skattemässiga behandlingen av lön från fåmansbolag till make och andra närstående. Skatteutredningen har nu lagt fram ett delbetänkande angående de faktiskt sambeskattade (Ds Fi 1975:10).

Skatteutredningens förslag innebär en avveckling i princip av den faktiska sambeskattningen. Förslagen är samordnade med vad företagsskatteberedningen har förordat för fåmansbolagens vidkommande. Jag avser nu att ta upp frågan om den faktiska sambeskattningen. Motsvarande frågor rörande fåmansbolagen kommer jag att anmäla senare.

6.2 Allmänna överväganden om den faktiska sambeskattnings avveckling

För en särbeskattning kan anföras flera skäl. En sådan beskattning ligger sålunda väl i linje med dagens värderingar. En sambeskattning ger inte utrymme för en individuell utformning av den sociala tryggheten. Den allmänna tilläggs pensionen är baserad på de inkomster som förvärvas och

beskattas under inkomsttagarens aktiva ålder. Det får därför anses viktigt att skattereglerna – så långt det är möjligt – får en sådan utformning att de inte utgör hinder för någon att få tilläggs pension. En särbeskattning även av makar som arbetar tillsammans i ett jordbruk eller en rörelse möjliggör därför ett bättre socialt skydd ur individuell synpunkt.

För en särbeskattning även för gemensamt verkande makar talar önskemålen om största möjliga neutralitet mellan olika företagsformer. F. n. är särbeskattning möjlig om makarna driver verksamheten i bolagsform och lyfter lön från bolaget. Drivs däremot jordbruket eller rörelsen av makarna som enskilda näringsidkare sker sambeskattning. En sådan ordning är givetvis otillfredsställande av flera anledningar, inte minst därför att den uppmuntrar till bolagsbildningar av enbart skatteskal. Eftersom den särbeskattning av inkomster som infördes år 1970 bör behållas, är det naturligt att tillåta en inkomstuppdelning även för makar som driver verksamhet i direktägd form.

Mot de skäl som talar för en särbeskattning måste vägas de som talar mot en sådan ordning. Vad som över huvud taget motiverar en inkomstuppdelning och särbeskattning är att make genom eget arbete förvärvar en inkomst. En lagstiftning om avveckling av den faktiska sambeskattningen måste därför samtidigt innehålla särskilda spärrar för att hindra obehörig inkomstuppdelning. Myndigheterna måste ges möjlighet att fastställa att båda makarna verkligen har utfört betydande arbetsinsatser i verksamheten.

Skatteutredningen har i sin avvägning av skälen för och emot en faktisk sambeskattning stannat för att den faktiska sambeskattningen bör avvecklas i princip. Denna bedömning delas av praktiskt taget alla remissinstanser. Även jag anser att tiden nu är mogen för att införa individuell beskattning även i de fall där makar gemensamt driver förvärvsverksamhet.

Den individuella beskattningen i dessa fall måste emellertid utformas så att obehörig inkomstuppdelning så långt möjligt förhindras. Utredningen har föreslagit vissa spärrar i fråga om rätten till individuell beskattning. Vid remissbehandlingen har skilda meningar förts fram om hur sådana spärrar lämpligen bör utformas. För min del delar jag utredningens uppfattning i detta hänseende. Jag anser också liksom utredningen och de allra flesta remissinstanserna att rätten till uppdelning av kontrollskäl bör begränsas till inkomstslagen jordbruk och rörelse.

Jag har nyss nämnt behovet av neutralitet mellan olika företagsformer som ett skäl för en avveckling av den faktiska sambeskattningen. Detta innebär också att en reform måste ges en tämligen vid omfattning. Behovet av särskilda regler är störst i de fall den ene maken biträder i den andres förvärvsverksamhet. Den som driver verksamheten framträder här som den huvudsaklige inkomsttagaren och den medhjälpande makens insatser är av mer osjälvständig art. Här är riskerna för missbruk i form av inkomstöverföringar mest påtagliga. Om däremot makarna tillsammans driver en verksamhet utan att någon kan sägas inta en företagsledande ställning är riskerna

för missbruk mindre. I sådana fall där båda makarna är självständiga yrkesutövare i samverkan är det knappast försvarligt att tillämpa ett system med begränsningsregler. Skatteutredningen har också byggt upp sina förslag så att olika regler skall gälla för medhjälpfall och gemensam verksamhet. Jag avser att i det följande gå närmare in på de olika förutsättningarna för rätten till inkomstuppdelning.

6.3 Beskattningen i medhjälpfall

Enligt skatteutredningen skall inkomstuppdelning ske först om medhjälpande make har arbetat minst 600 timmar under beskattningsåret i den andre makens verksamhet. Vidare skall arbetet regelmässigt ha utförts utanför bostaden. Är dessa förutsättningar uppfyllda skall medhjälpande make beskattas för värdet av sin arbetsinsats. Maken får dock inte tillgodoräknas mer än vad som kan sägas motsvara marknadsmässigt vederlag och inte heller mer än 1/3 av nettointäkten.

Begränsningsreglernas närmare utformning har kritiserats av flera remissinstanser. Några anser att reglerna blir svåra att kontrollera. Andra anser att de går för långt och från särbeskattning utesluter sådana fall där make har gjort inte oväsentliga arbetsprestationer.

För egen del vill jag framhålla följande. Givetvis kan sådana begränsningsregler som utredningen har föreslagit medföra vissa svårigheter vid den praktiska tillämpningen. En del tvister mellan inkomsttagare och taxeringsmyndigheter torde vara oundvikliga. Begränsningar i olika hänseenden är emellertid, som jag har framhållit, nödvändiga för att hindra obehörig inkomstuppdelning. För att kunna tillgodose önskemålet om en individuell beskattning i dessa fall måste man acceptera relativt komplicerade regler.

Frågan hur medhjälpande makes insatser skall kunna kontrolleras har diskuterats av en del remissinstanser. Utredningen har här inte föreslagit några specialbestämmelser. Jag vill i det sammanhanget erinra om att det enligt vanliga regler är de skattskyldigas sak att styrka förutsättningarna för särbeskattning. Enligt min mening är det olämpligt att fästa avgörande vikt vid en eller annan formell omständighet. En helhetsbedömning måste ske vid taxeringen. Givetvis underlättas en sådan prövning och likaså kommer den skattskyldige i ett bättre läge om löpande anteckningar finns över det arbete som make har utfört. Det bör också tillmätas vikt om inkomstanmälan till försäkringskassa har skett och om skatt har betalats på föreskrivet sätt. Även andra omständigheter är av betydelse, såsom i vad mån make har annat arbete, sjukdom osv. I många fall är situationen sådan att det är troligt att den medhjälpande maken har utfört arbete i uppgiven omfattning. Även om en noggrann prövning skall ske, måste denna givetvis i första hand inriktas på sådana fall där man har anledning misstänka skattefusk eller liknande.

Den föreslagna tidsgränsen 600 timmar överensstämmer med företags-

skatteberedningens motsvarande förslag för bolagsfallen. En del remissinstanser har velat slopa denna spärr helt, andra har uttalat sig för en lägre gräns. För egen del anser jag en avgränsning med utgångspunkt i arbetad tid är den lämpligaste av de metoder som står till buds. 600 timmar innebär enligt min mening en rimlig avvägning. Om ett lägre timantal väljs skulle taxeringsmyndigheterna tvingas att pröva avdragsyrkanden rörande arbetsinsatser av ringa omfattning där en kontroll inte är praktiskt genomförbar. Reglerna om förvärsavdrag och skattereduktion lämnar för övrigt en kompensation där makes arbetsinsatser är måttliga. Såsom skatteutredningen har föreslagit får tidskravet anpassas med hänsyn till sjukdom m. m.. Likaså anser jag att de av utredningen föreslagna reglerna för tid före och efter äktenskapets ingående bör genomföras.

Skatteutredningens förslag innebär vidare att arbete i hemmet normalt inte skall beaktas. Även denna begränsning motiveras av kravet att inte lämna utrymme för opåkallade skattelättnader. En del remissinstanser har velat gå längre och förordat att arbete i bostaden inte alls skall beaktas. På andra håll har man ansett förslagen alltför snäva och menat att arbetet som sådant bör vara avgörande och inte var det utförts.

Även jag anser en begränsning i detta hänseende vara nödvändig. Om särskilda lokaler för verksamheten finns bör arbete i bostaden inte medräknas. I sådana fall torde de arbetsuppgifter som utförs i hemmet normalt ha mer indirekt betydelse för verksamheten, och skälen till att låta dessa uppgifter grunda rätt till inkomstuppdelning är mindre starka. Genom kravet på att arbetet normalt skall ha utförts utanför bostaden erhåller man en i viss mån objektiv och kontrollerbar begränsning till de fall där make varit faktiskt verksam i rörelsen. Regeln beträffande arbete i bostaden bör dock inte vara utan undantag. Fall kan tänkas där det är motiverat att beakta även arbete som har utförts i bostaden. En förutsättning bör då som har nämnts vara att särskilda lokaler saknas för det arbete som medhjälpande make har utfört. En annan förutsättning bör vara att arbetsuppgifterna inte får innehålla inslag av privat natur. Hit hör framför allt telefonpassning, representation, körning av privatbil och andra mer allmänna göromål. I jordbruk bör arbete i bostaden delvis kunna beaktas. Om exempelvis en lantbrukarmaka har utfört ca 500 timmars arbete inom det egentliga jordbruket så bör tidskravet 600 timmar anses uppfyllt om hon dessutom har utfört ca 100 timmars kontors- och bokföringsarbete i bostaden.

Även i fråga om rörelse kan medhjälpande makes arbete vara förlagt till hemmet. Som exempel vill jag nämna åkerirörelse, där make tar upp beställningar, eller verksamhet i större omfattning där biträde lämnas genom ordermottagning eller skötsel av bokföring och räkenskaper. Av betydelse kan härvid vara i vad mån del av bostaden har ställts i ordning för arbetsuppgifterna. Som jag tidigare nämnt skall dock arbete i bostaden bedömas synnerligen restriktivt.

Om medhjälpande make har utfört arbete på det sätt jag här har angett

skall viss inkomstuppdelning få ske. Härvidlag får dock medhjälpande make inte tillgodoräknas större ersättning än som kan sägas motsvara marknadsmässigt vederlag och inte heller mer än 1/3 av nettointäkten av verksamheten. Med marknadsmässigt vederlag förstås närmast avtalsenlig lön för arbetet. Givetvis kan det i det enskilda fallet vara svårt att bestämma skäligt vederlag. I denna del kan taxeringsnämndernas arbete underlättas genom att RSV utger förteckningar över vad som kan sägas vara rimlig ersättning för olika arbetsuppgifter. Sådana allmänt vägledande föreskrifter kan verket utfärda utan att särskilda lagbestämmelser behöver införas.

Skatteutredningen har föreslagit att inkomstuppdelningen sker på så sätt att medhjälpande make beskattas enligt ett s. k. delägaralternativ, något som genomgående har godtagits av remissinstanserna. Detta innebär att medhjälpande make själv får svara för sociala avgifter m. m. Förslaget innebär däremot inte att sådan make helt likställs med delägare. Utredningen har föreslagit vissa särregler i bl. a. skogskontolagen (1954:142). Vidare skall makarna ha en viss ömsesidig uppgiftsplikt och regler härom avses bli intagna i taxeringslagen (1956:623). Skatteutredningens förslag i dessa delar har i allmänhet inte föranlett erinringar under remissbehandlingen och jag föreslår att de genomförs.

Med anledning av ett påpekande under remissbehandlingen om skattetillägg vill jag nämna att makarna ansvarar var och en för riktigheten av sin egen deklaration. Om t. ex. den huvudsakligt verksamme maken nedbringar inkomsten i förvärvskällan på oriktigt sätt kan även den medhjälpande makens deklarerade inkomst bli för låg. Om då sistnämnde make har saknat insyn i verksamheten kan felaktigheten för denne makes vidkommande emellertid vara ursäktlig och befrielse bör då kunna medges från skattetillägg. Några särskilda bestämmelser härom utöver de som nu finns behövs inte enligt min mening.

6.4 Gemensam verksamhet m. m.

Reglerna för medhjälpfall bör, som jag tidigare har nämnt, inte komma till användning när makarna tillsammans driver en verksamhet. Några remissinstanser har ansett att det kan bli svårt att i praktiken närmare dra gränsen mellan medhjälpfall och gemensam verksamhet. Begränsningsreglerna i fråga om avdragsrätten avses alltså inte tillämpas i det sistnämnda fallet. Myndigheterna föreslås dock få rätt att pröva skäligheten av den inkomstfördelning som makarna kommer överens om vid gemensam verksamhet.

Enligt min mening är regler av det slag som skatteutredningen har föreslagit påkallade av rättviseskäl. I vissa fall kan det givetvis vara svårt att avgöra om gemensam verksamhet eller medhjälpfall föreligger. Svårigheterna bör dock inte överdrivas. I betänkandet har vissa omständigheter angetts som bör vara vägledande vid bedömningen. Sådan verksamhet

som fordrar särskild utbildning eller kompetens bör normalt inte bereda större svårigheter. Har makarna i stort sett samma utbildning och deltar de i arbetet i lika mån finns det anledning att tillämpa reglerna för gemensam verksamhet. Är det däremot fråga om en verksamhet där krav på utbildning eller särskild kompetens inte direkt kan uppställas får ytterligare faktorer vägas in. Om två makar tillsammans driver ett jordbruk och är lika verksamma bör detta kunna bedömas som gemensam verksamhet, i synnerhet om de äger lika stor del av jordbruket och även har samma ekonomiska ansvar. Det nu sagda gäller även åtskilliga verksamheter i rörelseform där själva verksamheten som sådan utövas av båda makarna och samma förhållanden i övrigt föreligger som i det nyss nämnda exemplet. Däremot bör gemensam verksamhet i denna bemärkelse inte anses föreligga i alla de fall där en av makarna svarar för själva rörelseverksamheten som sådan (taxirörelse, byggnadsverksamhet, konsultverksamhet m. m.) under det att den andre maken svarar för t. ex. kontorsbetonade göromål, även om båda äger del i förvärvskällan. Jag biträder sålunda de förslag för gemensam verksamhet som skatteutredningen har lagt fram.

Vid gränsdragning mellan gemensam verksamhet och medhjälpfall kan äganderätten till förvärvskällan tillmätas betydelse. Frågan om äganderätten är dock inte avgörande. Skatteutredningen har föreslagit att reglerna för medhjälpfall skall tillämpas även om en av makarna äger hela förvärvskällan men den andre står för verksamheten. Den make som äger förvärvskällan kan därvid, trots sin äganderätt, vara att skattemässigt bedömas som medhjälpare. Om de tidigare angivna förutsättningarna för inkomstuppdelning inte är uppfyllda kommer den huvudsakligt verksamme maken att bli beskattad för nettointäkten av förvärvskällan. Om sedan den som äger förvärvskällan uppbär inkomst av densamma utan att ha utfört arbete i angiven omfattning skall denna inkomst behandlas som B-inkomst. I den mån ägaren har utfört arbete i sådan omfattning att ett medhjälpfall föreligger sker beskattningen såsom för A-inkomst. Uppbär ägaren därutöver ersättning från den andre, blir detta belopp att behandla som B-inkomst. I enstaka fall kan ägarmaken uppbära både A- och B-inkomst. Bestämmelser härom avses bli intagna i bl. a. 9 § 3 mom. andra stycket lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt. S.

Skatteutredningens förslag i denna del har kritiserats av en del remissinstanser. Några har ansett att det är principiellt fel att inte beskatta den make som äger förvärvskällan enligt de bestämmelser som gäller för ägare. Andra har framhållit att lagstiftningen i onödan kompliceras genom en ytterligare uppdelning på A- och B-inkomster.

För egen del anser jag följande. Ifrågavarande avsnitt av utredningsförslaget utgör ett komplement till reglerna för de sedvanliga medhjälpfallen. Begränsningsreglerna för dessa skulle lätt kunna sättas ur spel om makar med verkan i beskattningshänseende kunde fördela äganderätten sinsemellan på önskat sätt. Ett skäl för att införa en möjlighet till inkomstuppdelning

är, som jag redan har nämnt, önskemålen om skattemässig neutralitet mellan olika företagsformer. Detsamma måste då rimligen gälla även skilda innehavsformer. Även de nu nämnda reglerna för medhjälpfallen bör omfattas vid en avveckling av den faktiska sambeskattningen. Reglerna kan verka något invecklade men torde endast komma till praktiskt bruk i mer speciella situationer.

Det kan alltså tänkas att hela inkomsten av en förvärvskälla i första hand bör beskattas hos den make som har utövat verksamheten och inte hos den verkliga ägaren. Avdrag för värdeminskning av byggnader och markanläggningar, för minskning av skogs ingångsvärde, för substansminskning genom uttag av naturtillgång samt procentavdrag tillkommer i regel ägaren. Dessa avdrag skulle då inte utan vidare kunna utnyttjas vid taxeringen i den nyss nämnda situationen. Fall av detta slag synes tillhöra ovanligheten. Den make som äger fastigheten torde regelmässigt betinga sig ersättning av den brukande maken, såsom arrende eller liknande. Värdeminskningsavdrag m. m. kan då avräknas mot denna ersättning. Jag anser inte att det behövs särskilda bestämmelser för de fall jag nu har berört.

Utredningen förordar i detta sammanhang att bestämmelsen i 52 § 1 mom. kommunalskattelagen (1928:370), KL, att mannen skall beskattas för boets gemensamma inkomst upphävs liksom motsvarande regel vid förmögenhetsbeskattningen, eftersom de inte längre fyller någon funktion. Jag biträder förslaget.

6.5 Särskilda frågor

Skatteutredningen har föreslagit att förvärvsavdraget för make som har inkomst av jordbruksfastighet höjs till samma nivå som i fråga om andra A-inkomster eller till 2 000 kr. Förslaget har tillstyrkts eller lämnats utan erinran under remissbehandlingen och jag föreslår att det genomförs. Där emot anser jag liksom utredningen att förvärvsavdraget i de fall inkomstuppdelning inte skall ske allttjämt bör vara 1 000 kr. En omprövning av detta avdrag bör anstå till dess skatteutredningens slutliga förslag har lagts fram.

Företagsskatteberedningen har beträffande fåmansbolagen föreslagit att begränsningsreglerna för medhjälpfall även skall avse personer som sammanbor under äktenskapsliknande former. Detta begrepp är vidare än det nuvarande skatterättsliga äktenskapsbegreppet i 65 § KL. Skatteutredningen har däremot inte föreslagit en dylik utvidning. Även om goda skäl kan anföras för utvidgningen anser jag likväl i likhet med skatteutredningen att frågan lämpligen bör prövas i samband med en mer omfattande översyn av familjebeskattningen.

Enligt förslaget kan inkomstuppdelning och särbeskattning ske även om ersättning faktiskt inte har utbetalats till den medhjälpande maken. Vidare kan särbeskattning ske också om parterna i sina självdeklarationer inte har gjort inkomstuppdelning. Det kan således tänkas att en särbeskattad medhjälpande make saknar medel till att betala skatten. För att hindra att de

nya reglerna missbrukas på så sätt att makarna i samförstånd underlåter att betala skatt och att denna inte heller kan indrivas, har skatteutredningen föreslagit ett särskilt makeansvar. Den make som står för verksamheten skall ansvara för att den andre makens skatter vederbörligen betalas. En särskild regel härom avses bli intagen i en ny 77 b § i uppborrdslagen (1953:272). UBL. Förslaget har kritiserats under remissbehandlingen.

För egen del vill jag framhålla följande. Det stora flertalet makar kommer givetvis att lojalt erlægga den skatt som påförs efter inkomstuppdelning. De fall där skatt inte erläggs kan förmodas bli mycket sällsynta. Av rättviseskäl bör emellertid en ansvarsregel finnas för dessa fall, även om regeln kan leda till visst administrativt merarbete. Jag förordar alltså att det införs en ansvarsregel i huvudsaklig överensstämmelse med utredningens förslag. Detta bör emellertid kompletteras på ett par punkter. Sålunda bör även preliminär B-skatt täckas av ansvarigheten. Vidare skall betalning i första hand avse tilläggs pensionsavgift i enlighet med bestämmelserna i 2 § 3 mom. UBL. Frågan har betydelse främst i de fall medhjälpanden maken har andra inkomster. Den av mig föreslagna ändringen innebär således att belopp som erlagts av antingen medhjälpande make eller uttagits hos den andre maken i första hand skall avse tilläggs pensionsavgift.

I anledning av ett påpekande från en remissinstans vill jag nämna att makeansvaret bygger på att makar under bestående äktenskap har fått möjlighet till inkomstuppdelning och särbeskattning. Makeansvaret upphör därför inte vid äktenskapets upplösning. Eftersom medhjälpande make i regel har erlagt preliminärskatt torde den andre maken inte behöva vara rädd för alltför stora skattekrav i efterhand. Vid den ekonomiska uppgörelsen i anledning av äktenskapets upplösning får ett skatteansvar beaktas på samma sätt som makarnas övriga skulder.

I övrigt får makarnas skatteförhållanden bedömas på vanligt sätt. Den ene makens överskjutande skatt kan således inte automatiskt tas i anspråk för den andres kvarstående eller restförda skatter. Någon särskild kvittningsregel för dessa fall anser jag inte påkallad. Om utmätning blir aktuell får den ske på vanligt sätt. Det kan tänkas att medhjälpande make har erlagt preliminär skatt men att det sedermera visar sig att förusättningarna för särbeskattning inte är uppfyllda. Denne make får då överskjutande skatt under det att den andre kan få kvarskatt. Genom att utnyttja reglerna om jämkning, fyllnadsinbetalning m. m. kan makarna i stor utsträckning undvika olägenheter i detta hänseende.

Genom särskilda övergångsbestämmelser till 1973 års lagstiftning (SFS 1973:374-375), då avdragsrätten för premier på makeägd pensionsförsäkring slopades, öppnades en möjlighet för gift skattskyldig att med verkan i skattehänseende överlåta pensionsförsäkring på maken. Skatteutredningen har uttalat att det kan finnas anledning att nu, då en särbeskattning införs, ge de makar som begagnade sig härav möjlighet att återföra försäkringen till den ursprunglige ägaren. Jag delar denna uppfattning och föreslår att

så får ske. Återföringen bör dock ske under år 1976. Reglerna härom bör tas in i övergångsbestämmelserna.

6.6 Föräldrar och barn

Skatteutredningen har föreslagit att avdragsmöjligheterna för lön till den skattskyldiges barn begränsas. Förslagen går här längre än vad företags-skatteberedningen har förordat för fåmansbolagens vidkommande. Skatteutredningens förslag innebär att avdrag inte skall medges för lön till studerande barn över 16 år utom såvitt avser arbete som utförts under sommarferier eller annat uppehåll av minst en månads varaktighet. Förslaget i detta hänseende avser givetvis även barn som passerat 18-årsgränsen. För barn mellan 16 och 18 år föreslås vidare att avdrag endast skall medges om barnets inkomst av arbete hos föräldrarna är så stor att den föranleder skatteplikt. Avdragsförbudet har föreslagits omfatta även barn som inte är hemmavarande.

Utredningsförslaget har kritiserats starkt, inte minst av företrädare för näringslivet. Kritik har även framförts från andra remissinstanser och då främst i fråga om äldre studerande barn.

De föreslagna begränsningarna innebär en avvägning mellan å ena sidan kravet på avdragsrätt för lön i de fall barn verkligen har utfört en betydande arbetsinsats i föräldrarnas förvärvsverksamhet och å andra sidan kravet på en sådan utformning av reglerna att obehöriga inkomstuppdelnings hindras. Man kan i detta hänseende peka på en rad fall där föräldrar genom att avlöna barn försökt få avdrag för periodiska understöd, som annars inte skulle ha varit avdragsgilla. Riskerna för missbruk är givetvis störst i fråga om studerande barn och de framlagda förslagen har utformats mot denna bakgrund. Enligt min mening innebär skatteutredningens förslag en rimlig avvägning i fråga om kravet på avdragsrätt och riskerna för missbruk. I fråga om yrkesverksamma barn innebär förslagen knappast någon förändring i förhållande till vad som nu gäller, i vart fall inte om barnet har fyllt 18 år. Även studerande barn kan enligt förslaget uppbära lön med avdragsrätt för föräldrarna så fort arbetsinsatsen har varit av påtaglig omfattning.

Avdragsrätten bör, som skatteutredningen har föreslagit, begränsas även såvitt avser icke hemmavarande barn. Förslaget i denna del bör kompletteras på så sätt att arbetsgivaravgifter inte skall tas ut med mindre avdragsrätt för lönen föreligger vid taxeringen. Så är fallet redan nu men i de författningar, som reglerar arbetsgivares skyldighet att erlägga sådana avgifter, bör ordet "hemmavarande" utgå. Förslag till ändringar i dessa delar har utarbetats i samråd med cheferna för socialdepartementet, kommunikationsdepartementet, utbildningsdepartementet, arbetsmarknadsdepartementet och bostadsdepartementet.

Jag föreslår att skatteutredningens förslag genomförs även på denna punkt. Avsikten är att senare föreslå att motsvarande regler skall gälla även för fåmansbolag.

Jag vill i detta sammanhang också ta upp frågan om ett par mindre ändringar i UBL. Det gäller möjligheten för folkpensionär med preliminär B-skatt att betala denna skatt med utfallande pension. Uppbördstermin slutar normalt den 13 i uppbörds månaden (23 § UBL) medan pensionen blir tillgänglig för lyftning först den 15. Riksdagen (SkU 1974:57, rskr 1974:360) har uttalat att det här gäller en fråga av begränsad räckvidd men att den inte vill motsätta sig ändrade bestämmelser i syfte att få till stånd en samordning. Lösningen bör enligt riksdagen sökas på uppbördssidan genom ändrade regler för respitavgift.

Skattskyldig som har försummat att betala in skatt under rätt uppbördstermin, men som erlagt skatten senast den 18 i den månad, under vilken terminen har infallit, är skyldig att erlægga en särskild avgift, den s. k. respitavgiften (54 § UBL). Jag förordar mot bakgrund härav att folkpensionär, för vilken har utfärdats debetsedel på preliminär B-skatt, befrias från skyldighet att erlægga respitavgift för den preliminära skatt som betalas senast den 18 i uppbörds månaden. Härigenom blir det möjligt för sådan pensionär att betala sin preliminärskatt med pensionen på den aktuella månaden.

Praktiskt avses systemet fungera så att pensionären vid inbetalningar av skatt styrker att han uppbär folkpension. Postfunktionären underlåter då att ta ut den eljest föreskrivna respitavgiften. För att göra det enklare för postpersonalen vid denna bedömning avses riksförsäkringsverket, i samråd med riksskatteverket, framställa en särskild handling varav framgår att den skattskyldige är folkpensionär med preliminär B-skatt eller på annat lämpligt sätt underlätta förfarandet.

Enligt 54 § tredje stycket UBL skall i samband med betalning av respitavgift skatteanvisningen föras med frimärke till belopp som motsvarar den erlagda avgiften. Så sker numera inte i praxis. I stället anges avgiftens storlek på det postkvitto som den skattskyldige erhåller. Jag föreslår att lagtexten ändras i enlighet med det nu tillämpade förfarings sättet.

Mitt förslag i denna del föranleder ändring av 54 § UBL.

6.7 Kostnadsfrågor och ikraftträdande

Skatteutredningen har uppskattat att skatteuttaget år 1976 (1977 års taxering) vid ett genomförande av utredningens förslag skulle bli ca 100 milj. kr. lägre än vid oförändrade regler. Av beloppet faller drygt hälften på kommunerna. Det framhålls att underlaget för beräkningarna är mycket osäkert. Då återverkningar på kommunernas ekonomi först aktualiseras 1978 i samband med statens skatteutbetalning till kommunerna, bör den ekonomiska fördelningen mellan stat och kommun lämpligen bedömas i samband med kommunalekonomiska utredningens ställningstaganden, som beräknas slutföras 1977. Jag avser att senare återkomma till denna fråga.

De nya reglerna föreslås träda i kraft omedelbart och tillämpas första gången vid 1977 års taxering eller för motsvarande period.

Hemställan

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att antaga förslagen till

1. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),
2. lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt.
3. lag om ändring i lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt.
4. lag om ändring i skogskontolagen (1954:142).
5. lag om ändring i lagen (1951:763) om beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst,
6. lag om ändring i uppbördslagen (1953:272),
7. lag om ändring i taxeringslagen (1956:623),
8. lag om ändring i lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring.
9. lag om ändring i lagen (1960:77) om byggnadsforskningsavgift.
10. lag om ändring i lagen (1961:300) om avgift för sjöfolks pensionering.
11. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring.
12. lag om ändring i lagen (1968:419) om allmän arbetsgivaravgift.
13. lag om ändring i lagen (1970:742) om lönegarantiavgift.
14. lag om ändring i lagen (1971:282) om arbetarskyddsavgift.
15. lag om ändring i lagen (1973:372) om arbetsgivaravgift till arbetslöshetsförsäkringen och det kontanta arbetsmarknadsstödet.
16. lag om ändring i lagen (1975:335) om arbetsgivaravgift till arbetsmarknadsutbildningen.
17. lag om ändring i lagen (1975:358) om vuxenutbildningsavgift.
18. lag om ändring i lagen (1975:380) om delpensionsförsäkring.

Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

